

Broj: 01-37-6-192-2/12
Dana: 15.05.2012.godine

01,02-50-19

**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

16-05-2012

16-05-2012

PRIMLJENO 16-05-2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Broj i datum prijema	Broj priloga
01,02-50-19-633/12			

H

PREDMET: Izvještaj o zaštiti ličnih podataka u
Bosni i Hercegovini za 2011.godinu, dostavlja se.-

U skladu sa članom 40. stav 1. tačka c. Zakona o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 49/06 i 76/11) dostavljamo vam Izvještaj o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini za 2011.godinu.

Izvještaj vam dostavljamo na službenim jezicima i pismima kao i u elektronskoj formi (snimljeno na CD-u).

S poštovanjem,

Prilog:

- Izvještaj o zaštiti ličnih podataka za 2011.godinu u tri primjerka
- CD

DIREKTOR
Petar Kovačević

Dostavljeno:
- Naslovu
- U spis

Broj: 01-37-6-192-1/12

Datum: 15.03.2012. godine

IZVJEŠĆE

O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2011. GODINU

S a r a j e v o, ožujak 2012. godine

SADRŽAJ

I. UVOD

II. MEĐUNARODNI ASPEKTI ZAŠTITE OSOBNIH PODATAKA

2.1. Usklađenost zakonodavstva BiH sa međunarodnim aktima	4
2.2. Praksa Europskog suda za ljudska prava	7

III. OSNOVNA I POSEBNA LEGISLATIVA O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

3.1. Zakon o zaštiti osobnih podataka	12
3.2. Obrada osobnih podataka zaposlenih u javnim tijelima	14
3.3. Zaštita pravo na privatnost i video nadzor	15
3.4. Zaštita osobnih podataka i sloboda pristupa informacijama	18
3.5. Zaštita osobnih podataka i imovinski kartoni	20
3.6. Korištenje podataka i kaznene evidencije	23

IV. RAD AGENCIJE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA U BIH

4.1. Nadležnosti i ovlaštenja	24
4.2. Inspekcijski nadzori	26
4.3. Kažnjavanje	30
4.4. Prigovori	31
4.5. Postupci Agencije po službenoj dužnosti	35
4.6. Upravni sporovi	37
4.7. Mišljenja	40
4.8. Središnji registar	42
4.9. Informacijski sustav	44
4.10. Suradnja sa javnim tijelima	45
4.11. Međunarodna suradnja	46
4.12. Javnost rada i suradnja sa medijima	48
4.13. Normativni dio	49
4.14. Proračun	50
4.15. Kadrovska pitanja i obuke	51
4.16. Administracija	52
4.17. Kontrola rada Agencije od strane drugih institucija	53

V. PRIJEDLOZI ZAKLJUČAKA

I. UVOD

Zaštita osobnih podataka, u smislu zaštite privatnosti, jedno je od osnovnih ljudskih prava i neophodna je za pravilno funkcioniranje svakog demokratskog društva. Osnovni standardi zaštite privatnosti definirani su Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima UN, Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima kao i Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda Vijeća Europe.

U Bosni i Hercegovini, Ustav Bosne i Hercegovine garantira zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda predviđenih Europskom Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola, te samim tim i prava na privatni i obiteljski život, dom i prepisku.

Sadašnje ustavno rješenje zaštite osobnih podataka je prevaziđeno. Naime sadašnje rješenje reflektira već prevaziđeni koncept zaštite osobnih podataka kao izvedenog prava iz prava na privatnost. Kod zaštite osobnih podataka modernom zakonodavcu je stalo da zaštiti pravo pojedinca, te da pojedinac smostalno odlučuje o obradi svih informacija o njemu. O ovome treba voditi računa kod ustavnih promjena i kao autonomno pravo definirati zaštitu osobnih podataka što je već praksa u demokratskim društvima.

Nadalje, u Bosni i Hercegovini postoje četiri kaznena zakona i svaki od tih zakona propisuje kazneno djelo «protuzakonite obrade osobnih podataka». Ovo djelo čini službena osoba koja bez pristanka pojedinca, protivno uvjetima propisanim zakonom, obrađuje osobne podatke. Za ovo djelo zapriječena je novčana kazna ili kazna zatvora do šest mjeseci.

Također, u Bosni i Hercegovini osigurana je sudska zaštita osobnih podataka i kroz parnični postupak za naknadu nematerijalne štete po Zakonu o obligacionim odnosima.

Isto tako, jedan od osnovnih načela upravnog postupka „zaštita prava građana i zaštita javnog interesa“, garantira zaštitu prava stranaka u postupku, pa i zakonitu obradu osobnih podataka.

Zakon o zaštiti osobnih podataka («Službeni glasnik BiH» br. 49/06, 76/11 i 89/11), u daljem tekstu Zakon, svim osobama na teritoriji Bosne i Hercegovine osigurava poštovanje prava na privatnost u pogledu obrade osobnih podataka koji se na njih odnose. Zakonom su uspostavljeni osnovna načela obrade osobnih podataka kao što je pravo na obradu, cilj obrade, prijenos podataka u inozemstvo, sigurnost podataka, kao i druga pitanja iz ove oblasti kao i neovisno nadzorno tijelo.

Svaka država ima legitimne zahtjeve prema svojim građanima, ali sa druge strane ima i obveze prema istima. Jedna od obveza je da osigura i pravo na privatnost u pogledu zaštite osobnih podataka. U današnjem trenutku izazov je veći, samim tim što je potreba za obradom podataka, pa i osobnih, svaki dan sve veća, a s druge strane, razvoj tehnoloških dostignuća i mogućnosti je gotovo neograničen.

Nadalje, obrada osobnih podataka u virtuelnom smislu je posebno značajna i interesantna, jer je istim stvoreno «elektroničko tijelo» koje ima istu zaštitu kao i fizičko tijelo čovjeka. Uskladiti vrijednosti u jednom demokratskom društvu, poput prava na privatnost i javnih interesa, svakako nije jednostavno i sa tim imaju problema i daleko razvijenije demokratije zapada.

Činjenica, koja ohrabruje, jeste da se ovom važnom pitanju u Bosni i Hercegovini svakim danom daje sve veći značaj. Svjesni smo da stanje, ni u kom slučaju, nije na zadovoljavajućem stupnju kako u formalnom, tako ni faktičkom pogledu. Ovaj zaključak izvodimo iz dosadašnjih prigovora, ali i informacija do kojih smo došli kroz razne kontakte, te putem medija.

Ovo Izvješće treba promatrati u kontinuitetu sa predhodnim izvješćima o zaštiti osobnih podataka u Bosni i Hercegovine te radi racionalnosti nećemo se ponavljati po pojedinim sektorima i pitanjima osim kada to ne nalaže poseban interes.

II. MEĐUNARODNI ASPEKTI ZAŠTITE OSOBNIH PODATAKA

2.1. Usklađenost zakonodavstva BiH sa međunarodnim aktima

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ratificirala je Konvenciju za zaštitu osoba glede automatske obrade osobnih podataka, Izmjene i dopune, kao i Dodatni protokol uz Konvenciju u vezi sa nadzornim tijelom i prekograničnim protokom podataka.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Bosna i Hercegovina preuzela je obvezu da uskladi svoje zakonodavstvo, koje se odnosi na zaštitu osobnih podataka, sa pravom Unije i drugim europskim i međunarodnim zakonodavstvom o privatnosti. Ovim Sporazumom Bosna i Hercegovina se obvezala da će uspostaviti neovisno nadzorno tijelo sa dovoljno finansijskih i ljudskih potencijala s ciljem sprovođenja nacionalnog zakonodavstva o zaštiti osobnih podataka.

Može se steći utisak da je Bosna i Hercegovina, ratificiranjem Konvencije kao i donošenjem Zakona formalno zadovoljila europske standarde u tom smislu. Međutim, to predstavlja tek početak opsežnog i zahtjevnog posla svih tijela i institucija u Bosni i Hercegovini na stvarnoj implementaciji standarda i normi kako bi se osiguralo pravo na privatnost u pogledu obrade osobnih podataka.

U okviru ove djelatnosti najvažnija aktivnost u protekloj godini je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti osobnih podataka. U postupku usvajanja Zakona, 07.07.2011. godine, u suradnji sa Ustavnopravnom komisijom Predstavničkog doma, održana je javna rasprava povodom predloženih izmjena i dopuna. Od strane učesnika u javnoj raspravi, predloženo je nekoliko amandmana od kojih su neki prihvaćeni i uvršteni u prijedlog i dostavljeni ustavnopravnim komisijama Parlamentarne skupštine BiH.

Razlog uvođenja izmjena i dopuna je potreba usklađenosti Zakona o zaštiti osobnih podataka sa Direktivom 95/46 Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca glede obrade osobnih podataka te o slobodnom protoku tih podataka (u daljem tekstu: Direktiva).

Zakon je u velikoj mjeri je bio usklađen sa Konvencijom 108 i Direktivom ali je u dosadašnjoj primjeni Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH uočila određena odstupanja bilo terminološke ili suštinske prirode u odnosu na Direktivu pa je bilo neophodno pristupiti njegovoj izmjeni. Nadalje, radi se o živoj materiji što je prepoznato i od Europske komisije kao potreba za izradom novih pravila i procedura zaštite osobnih podataka. Posebno interesiranje je za obradu osobnih podataka putem Interneta sa naglaskom na društvene mreže.

Najvažnije izmjene Zakona odnose se na uspostavljanje mehanizama i instituta koji će Agenciji osigurati suštinsku neovisnost kao pretpostavku za efikasan rad. U prilog naprijed navedenog su i izmjene Zakona u vezi sa imenovanjem ravnatelja, uvođenje funkcije zamjenika ravnatelja, te propisivanje posebnih uvjeta za suspenziju i smjenu ravnatelja i zamjenika ravnatelja. Navedene izmjene su u skladu sa Direktivom koja propisuje potpunu neovisnost nadzornog tijela tako što ravnatelja i zamjenika ravnatelja imenuje Parlamentarna skupština BiH što je rješenje koje je već prihvaćeno u zemljama okruženja. Uvođenje funkcije zamjenika ravnatelja je usklađivanje sa izmjenama Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH“ broj: 102/09). Dosadašnje neprecizne

formulacije pojma „kazneno djelo“ u slučaju smjene ravnatelja je bilo potrebno precizirati te odvojiti uvjete za suspenziju i smjenu ravnatelja.

U prilog neovisnosti Agencije su i izmjene kojima Agencija ubuduće ima obvezu da samo Parlamentarnoj skupštini BiH podnosi izvješće o zaštiti osobnih podataka, za razliku od dosadašnje obveze da podnosi izvješće o radu Vijeću ministara BiH. Neprihvatljiva je bila dosadašnja obveza podnošenja izvješća o radu Vijeću ministara BiH iz više razloga. Prije svega predmet postupaka i ocjena zakonitosti u postupanju mogu biti i sva ministarstva na državnom nivou što dovodi neovisnost i nepristrasnost Agencije u pitanje. Takođe, to je i nenačelno u odnosu na ostale nivoe vlasti. To ni u kom slučaju ne isključuje odgovornost i profesionalnost u radu Agencije već naprotiv ih osnažava.

Kao važne, istakli bi i sljedeće izmjene i dopune Zakona:

- propisivanje uvjeta za prijenos podataka u inozemstvo u odnosu na ranije rješenje kada prijenos podataka u inozemstvo nije bio detaljno regulirano;
- pravo nositelja podataka da prigovori obradi podataka koje kontrolor ima namjeru obraditi u svrhu direktnog marketinga kao i pravo da bude obaviješten da će podaci biti preneseni trećoj strani u svrhu direktnog marketinga;
- obveznost donošenja odluke u slučaju vršenja obrade osobnih podataka putem video nadzora;
- obveznost davanja pismene suglasnosti samo za obradu posebne kategorije osobnih podataka;
- mogućnost izdavanja prekršajnih naloga;
- obrada osobnih podataka bivših institucija.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osobnih podataka objavljen je 26. rujna 2011. godine u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj 76/11.

Prema izvješću Europske komisije o napretku u Bosni i Hercegovini u 2011. godini postignut je izvjesni napredak u oblasti zaštite osobnih podataka. U izvješću se navodi:

„Međutim, zakoni i provedbeno zakonodavstvo u različitim sektorima se i dalje moraju uskladiti sa zahtjevima EU vezanim za zaštitu podataka. Pravila Vijeća ministara za učešće Agencije za zaštitu osobnih podataka u relevantnim zakonodavnim procesima nisu zadovoljavajući. Načelo namjenske uporabe i podzakonski propisi za zaštitu osobnih podataka u policiji i dalje nisu u potpunosti provedeni. Zakon o zaštiti osobnih podataka se ne primjenjuje na Obavještajno sigurnosnu agenciju BiH. Sveukupno gledano, pripreme za zaštitu osobnih podataka i dalje su u ranom stadiju. Potrebno je osigurati neovisnost Agencije za zaštitu osobnih podataka.“

U cilju postizanja napretka, kao važan dio aktivnosti u ovoj godini je pokretanje inicijative za izmjene drugih zakona u BiH koji su od utjecaja na neovisnost Agencije. Naglašavamo potrebu izmjena i dopuna Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH kako bi se i u dijelu plaća pojedina radna mjesta izdvojila na koji način bi Agencija bila adekvatno vrednovana. Agencija je u proteklom periodu u tom cilju pokretala aktivnosti na koje, i u ovom izvješću ukazujemo. Naime, u članku 3. ovog Zakona propisano je načelo „Ista plaća za isti ili sličan posao: U skladu s ovim načelom, zaposleni u institucijama Bosne i Hercegovine koji obavljaju iste ili slične poslove primat će istu osnovnu plaću, odnosno radna mjesta iz različitih institucija Bosne i Hercegovine na kojima se obavljaju slični poslovi, svrstat će se u isti platni razred“. S tim u vezi Ministarstvu financija i trezora predložili smo da se u Zakonu o izmjenama i dopunama ovog Zakona, ravnatelja Agencije pozicionira u članak 21. te da se u članku 26. stavak 1. doda alineja 9. koja bi glasila: „zaposlenim na poslovima inspeksijskog nadzora u Agenciji za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini, pojedinačno 25% od osnovne plaće.“ Podsjećamo da je 2009. godine, na 83. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine usvojena Informacija Agencije u vezi implementacije Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i

Hercegovine i usvojen je Zaključak da Ministarstvo financija i trezora BiH, u suradnji sa Uredom za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, poduzme aktivnosti iz svoje nadležnosti kako bi se pitanje dodatka na plaće zaposlenih u Agenciji, koji obavljaju poslove u vezi inspeksijskog nadzora, riješilo u skladu sa načelom „Ista plaća za isti ili sličan posao“. Ministarstvo financija i trezora BiH i Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH nisu poduzeli nikakve aktivnosti u vezi realiziranja predmetnog Zaključka, pa ni nakon urgencija Agencije.

Također, u cilju uspostavljanja sustavnog rješenja učešća Agencije u izradi propisa, ista je u protekлом periodu u dva navrata upućivala Vijeću ministara BiH inicijativu za izmjenu Poslovnika o radu Vijeća ministara BiH. Inicijativom smo predlagali da svi prijedlozi propisa, kojima se regulira obrada i zaštita osobnih podataka prije nego što se upute na sjednicu Vijeća prethodno dođu na mišljenje u Agenciju. Naime, člankom 31. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine propisano je da u pripremi prijedloga zakona i drugih normativnih akata, obrađivač tih akata, prije dostavljanja Vijeću ministara obvezno pribavlja mišljenje od određenih ministarstava ili drugih tijela Bosne i Hercegovine, s obzirom na pitanja koja se istim aktima reguliraju. Također, Zakonom o zaštiti osobnih podataka u članku 40., između ostalih nadležnosti Agencije, propisana je i nadležnost davanja mišljenja na prijedloge zakona i staranje o ispunjavanju kriterija zaštite osobnih podataka koji proizilaze iz međunarodnih obveza za Bosnu i Hercegovinu. Na ovaj način bi se u pripremi prijedloga zakona i drugih propisa osigurala usaglašenost tog akta sa osnovnim načelima zaštite osobnih podataka, a samim tim i osigurala zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ovim bi se osiguralo i ispunjenje jedne od obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koje je Bosna i Hercegovina preuzela, a koje se tiču zaštite osobnih podataka. Za Agenciju je neprihvatljiva sadašnja praksa, po kojoj javna tijela zahtijevaju od Agencije da delegira predstavnika u razne komisije i radne grupe za izrade određenih propisa. Za Agenciju je najefikasniji i jedini mogući način rada upravo predloženi, što znači da, na prijedloge propisa, daje mišljenje.

Ovo je posebno važno iz razloga što već imamo slučajeve da javna tijela čije su obrade osobnih podataka bile predmet procjena Agencije i kao takve ocijenjene neprihvatljivim pribjegavaju izmjenama zakona na koji način nastoje legalizirati takvu obradu. To je svakako neprihvatljivo i ponavljamo pukim zakonskim propisivanjem ne znači da je ta obrada osobnih podataka ustavna i opravdana.

U kontekstu Izvješća o napretku Agencija će pokrenuti inicijativu za izmjene i dopune Zakona o obavještajno sigurnosnoj agenciji u BiH, koji će se osigurati kontrolnu funkciju Agencije i u obavještajno sigurnosnom sektoru u dijelu koji se odnosi na zakonitost obrade osobnih podataka. U uporednom pravu i praksi zemalja europske unije nema ovog izuzetka. Osim toga veoma je značajno pitanje obrade i zaštite osobnih podataka koji su nastali u radu prethodnika ove Agencije pogotovo imajući u vidu činjenicu da su već zlouporabljavani. Prisjetimo se samo knjiga „Čuvari Jugoslavije“. Mnoge osobe, čiji su se podaci našli u ovim knjigama, bili su žrtve i onog totalitarnog režima, ali je svakao daleko veći problem što su bile žrtve i u ovom sustavu koji se deklarira kao demokratski.

Pored Zakona o zaštiti osobnih podataka, kao općeg propisa, i drugi zakoni reguliraju obradu i zaštitu osobnih podataka. Između ostalog, za nas je posebno važan policijski sektor. Zakonom o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine regulirana je obrada osobnih podataka za policijske poslove. Odredbama ovog Zakona implementirana je Preporuka Vijeća Europe (87)15 o određivanju korištenja osobnih podataka u policijskom sektoru. Ovim je stvorena formalna pretpostavka za članstvo u Šengenskoj grupi (članak 117. Šengenskog sporazuma) te u Europolu (članak 14. Konvencije o Europolu). Imajući u vidu činjenicu da na nižim nivoima ovo rješenje nije implementirano, Agencija je kroz inspeksijske nadzore, naložila policijskim tijelima da iniciraju donošenje izmjena i dopuna odgovarajućih zakona. Ni nakon tri godine

odgovarajuće izmjene ovog Zakona nisu se desile što se može negativno odraziti na međunarodnu policijsku suradnju.

Svakako da i u ostalim sektorima telekomunikacije, zdravstvo i sl. treba izvršiti harmoniziranje, što će na neki način biti i stalna obveza, a Agencija će preuzeti vodeću ulogu u tome. U 2012. godini Agencija je planirala da, u saradnji sa relevantnim tijelima, koristeći razne instrumente pomoći Europske komisije, izvrši analizu propisa u zdravstvenom sektoru i u tom smislu da konkretne prijedloge.

Pored ostalih institucija, Agencija je doprinijela da građani Bosne i Hercegovine imaju mogućnost putovanja u zemlje Šengen zone bez viza. Pored vrijednosti koje proizilaze iz liberalizacije viznog režima ovaj proces treba posmatrati iskustveno i u svjetlu pristupanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji, s jednom bitnom razlikom, što će uvjeti i kriteriji biti, svakako daleko veći kod Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

2.2. Praksa Europskog suda za ljudska prava

Ovdje je potrebno, prije svega, istaći značaj usklađenosti zakona u Bosni i Hercegovini sa Europskom konvencijom o ljudskim pravima u pogledu obrade i zaštite osobnih podataka. To nadalje treba posmatrati u svjetlu presuda Europskog suda za ljudska prava koji presuđuje u korist apelanata, iako su najviše sudske instance u BiH drugačije odlučile, pa i kada je to drugačije regulirano zakonima u Bosni i Hercegovini. Zabrinjavajuća je činjenica velikog procenta presuda u korist apelanata protiv Bosne i Hercegovine. Da stvar bude teža, za razliku od drugih država gdje se obično kao apelanti pojavljuju pojedinci, u presudama protiv Bosne i Hercegovine radi se o masovnom kršenju ljudskih prava.

Od značaja je na ovom mjestu, radi podsjećanja, citirati član 8. EKLP koji glasi:

„ 1. Svatko ima pravo na poštovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u uživanje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to nužna mjera u demokratskom društvu, u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanju nereda ili sprječavanju zločina, zaštiti zdravlja i morala, ili zaštiti prava i sloboda drugih.“

Zbog povrede prava na privatnost, koji se garantira člankom 8. Konvencije, Europski sud za ljudska prava donio je veliki broj presuda protiv država potpisnica. U pomenutim presudama Sud navodi da se: „koncept privatnog života proteže na sve aspekte osobnog identiteta, kao što su ime ili slika neke osobe. Dalje, privatni život, po mišljenju Suda, uključuje fizički i psihički integritet; namjera garancije iz članka 8. Konvencije je da osigura razvoj, bez spoljnog uplitanja, ličnosti svakog pojedinca u odnosu sa drugim ljudskim bićima. Stoga postoji interakcija pojedinca sa drugim, čak i u javnom kontekstu, koja potpada pod pojam privatnog života.“

Baveći se pravom na zaštitu privatnosti, Sud je u nekoliko navrata istakao kako, „pod određenim uvjetima, pojedinac ima legitimna očekivanja u vezi zaštite i poštovanja njegovog ili njenog privatnog života, što se podrazumijeva u slučaju pretresa prostorija ili prisluškivanja telefonskih razgovora“. Sve ove presude moguće je podijeliti u četiri osnovne grupe prema zaštićenom dobru.

Najveći broj presuda tiče se zlouporabe podataka do kojih su policijska tijela došla nezakonitim snimanjem/prisluškivanjem, pretresom ili čitanjem prepiske osumnjičenih osoba i njihovih advokata. Tako, na primjer, u predmetu P.G. i J.H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Sud se bavio pitanjem korištenja prislušnih uređaja u stanu osumnjičenog i otkrivanja osobnih podataka pregledom telefonskih poziva upućenih iz stana osumnjičenog. Mada su se i podnositelji

predstavke i predstavnici države slagali u ocjeni da prisluškivanje predstavlja uplitanje u privatni život podnositelja, njihova mišljenja su se razilazila u pogledu opravdanosti poduzete aktivnosti. Naime, predstavnici države smatrali su da je ovo uplitanje bilo potrebno u demokratskom društvu radi sprječavanja kriminala i zaštite prava drugih. Stav Suda po ovom pitanju je da: „svako prisluškivanje predstavlja povredu prava na privatnost, ali da treba ispitati da li je to bilo „u skladu sa zakonom“ i „neophodno u demokratskom društvu“...kako nije bilo domaćeg prava koje bi reguliralo uporabu prislušnih uređaja u vrijeme u kojem je aktivnost poduzeta, ne može se govoriti o tome da je bila u skladu sa zakonom, onako kako taj zahtjev tumači stavak 2. članka 8. Konvencije. Samim tim, nije neophodno posebno razmatrati da li je ta aktivnost neophodna u demokratskom društvu.“

Drugi dio predstavke bavi se pitanjem prava policije da od telefonske kompanije zahtjeva i pregleda listing poziva sa broja koji je registriran na stan osumnjičenog. Prema mišljenju Suda, ukoliko se listing pravi radi izrade računa, po samoj prirodi se to razlikuje od presretanja komunikacije koja je nepoželjna i nezakonita u demokratskom društvu, ukoliko nije opravdana. Izraz „u skladu sa zakonom“ znači da poduzeta mjera treba da ima temelj u domaćem zakonodavstvu i da to zakonodavstvo treba učiniti dostupnim svima u skladu sa zahtjevom vladavine prava. U konkretnom slučaju, domaće pravo poznaje praksu pravljenja listinga poziva radi pripreme telefonskih računa, ali je pitanje uporabe, čuvanja i uništavanja takvih informacija pod znakom pitanja. U konkretnom slučaju, policija je tražila podatke o pozivima za dva konkretna dana, ali ne i sadržaj tih poziva ili o njihovim primateljima. Dakle, traženi podaci i njihova uporaba bili su veoma ograničeni. S toga su poduzete akcije u skladu sa zakonom i opravdane sa stanovišta sprječavanja izvršenja kaznenih djela, ne postoji povreda prava iz članka 8. Konvencije.

Treće pitanje je postavljeno s obzirom na korištenje prislušnih sredstava u policijskoj stanici. Razmatrajući ga, Sud je stao na stanovište da je „privatni život pojam za koji nije moguće dati potpunu i iscrpnu definiciju, već se definiraju bitni elementi privatne sfere koji trebaju biti zaštićeni kao što su: određenje spola, ime, spolno opredjeljenje i spolni život, pravo na identitet i osobni razvoj, kao i uspostavljanje odnosa sa drugim živim bićima, privatne ili poslovne prirode.“ Imajući sve ovo u vidu, Sud nalazi da: „snimanje podnositeljevog glasa u policijskoj ćeliji predstavlja povredu prava na privatnost...i kako ne postoji zakonski akt domaće države koji regulira korištenje prislušnih uređaja od strane policije u policijskoj stanici, ovakva povreda prava nije zakonita.“

Druga grupa presuda tiče se odgovornosti države zbog propusta u zaštiti medicinskih kartona građana i poverljivih podataka koji se u njima nalaze. Predmet Z. protiv Finske vođen je zbog prigovora podnositelja da je otkrivanjem njegove medicinske dokumentacije, za vrijeme kaznenog postupka, povrijeđeno njegovo pravo na zaštitu privatnog života.

Kako iz činjeničnog opisa nedvosmisleno proizilazi da je postupcima domaćih vlasti povrijeđeno pravo na privatnost podnositeljke, Sud se upustio u razmatranje opravdanosti takvog uplitanja, s obzirom da je bilo u skladu sa pozitivnim zakonodavstvom i da je bilo usmjereno ka sprječavanju izvršenja kaznenih djela. Međutim, objavljivanje imena i zdravstvenog stanja podnositeljke nije imalo neki zakoniti cilj. Baveći se dalje ovim pitanjem, Sud ističe kako je „zaštita osobnih podataka, koja uključuje i medicinsku dokumentaciju, od suštinskog značaja kako bi svaka osoba uživala prava koja joj članak 8. Konvencije garantira. Zaštita medicinske dokumentacije osnovno je načelo pravnih sustava država članica, čime se čuva i povjerenje u medicinsku profesiju i zdravstvene službe u cjelini.“

Znajući koliko je osjetljivo pitanje zaraženosti HIV virusom, zaštiti tog podatka treba pokloniti posebnu pažnju. „U slučaju vođenja kaznenog postupka, neophodno je napraviti balans između povjerljivosti i javnog interesa.“ Domaćim je sudovima ostavljeno diskreciono pravo da ispuste

pominjanje imena kada izrađuju presude ili ih objavljuju. Stoga, Sud smatra da je objavljivanje imena i podataka iz medicinskog kartona podnositeljke povreda članka 8. Konvencije, posebno kad se ima u vidu „da je ona izričito bila protiv otkrivanja takve informacije javnosti.“

Treća grupa odluka bavi se zaštitom osobnih podataka koji se odnose na spolni život i opredjeljenje pojedinca. U tom smislu, obveza je svake države da se izvrši kontrola kako obrađivači podataka, osim osnovnih podataka, ne bi tražili i one podatke koji nisu u skladu sa svrhom zbog koje se podaci prikupljaju i obrađuju. Među ove podatke svakako spada izjašnjenje o seksualnom opredjeljenju ili promjeni spola. U slučajevima kada je iz nekog razloga potrebno sakupiti i tu vrstu podataka, na državnim tijelima je obveza i teret poduzimanja valjane zaštite prikupljenih podataka.

Za potrebe ovog izvješća navest ćemo i ove presude sa rezimeom.

U prvom predmetu *S. i Marper protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka je podnijeta u vezi sa otiscima prstiju, uzorkom stanica i DNK profilom sadržanom u njima koje su tijela vlasti zadržali i nakon oslobađajuće presude ili povlačenja optužnice. Slučaj se odnosi na uzimanje otisaka prstiju, uzoraka stanica i DNK profila sadržanih u njima koje su tijela vlasti zadržali i nakon što je kazneni postupak, koji je prethodno bio pokrenut protiv podnositelja predstavke, okončan oslobađajućom presudom odnosno obustavljen. Podnositelj predstavke – S, koji je imao jedanaest godina, uhapšen je u januaru 2001. godine i optužen za pokušaj pljačke kada su mu uzeti otisci prstiju i DNK profil. Oslobađajuća presuda doneta je u junu 2001. godine. Drugi podnositelj predstavke – Marper, uhapšen je u martu 2001. godine i optužen za zlostavljanje svog partnera. Uzeti su mu otisci prstiju i DNK profil, nakon čega je, u junu 2001. godine, protiv njega postupak formalno bio obustavljen pošto se pomirio sa svojim partnerom. Kada su postupci okončani, podnositelji predstavke bezuspješno su zahtevali da njihovi otisci prstiju, uzorci stanica i DNK profili budu uništeni. Podaci su pohranjeni na osnovu propisa kojim je omogućeno da njihovo zadržavanje bude vremenski neograničeno. Sud je istakao da uzorci stanica sadrže veoma osjetljive podatke o samoj osobi, kao i da sadrže jedinstven genetski kod koji je u vezi, kako sa osobom na koju se odnosi, tako i sa njegovim srodnicima. Po svojoj samoj prirodi, kao i po količini podataka koje sadrže uzorci stanica, a uz to i njihovo zadržavanje, mora se posmatrati kao povreda prava na poštovanje privatnog života osoba na koje se odnose. Stoga, Sud je zaključio da zadržavanje staničnih uzoraka i DNK profila predstavlja povredu prava podnositelja predstavke u smislu članka 8. stavak 1. Konvencije. U vezi sa otiscima prstiju, Sud je smatrao da oni sadrže jedinstvene informacije o osobi, te njihovo zadržavanje, bez njegovog pristanka ne može se smatrati nebitim i beznačajnim i stoga predstavlja miješanje u pravo na privatni život. Sud je istakao da u skladu sa domaćim propisima, otisci prstiju ili stanični uzorci uzeti od osobe u vezi sa kaznenom istragom mogu se zadržati i nakon što su ispunili svrhu zbog koje su uzeti. Stoga, zadržavanje otisaka prstiju, bioloških uzoraka i DNK profila imalo je jasnu osnovu u domaćim propisima. Sud je prihvatio da zadržavanje otisaka i DNK predstavlja legitimni cilj, odnosno služi otkrivanju, a samim tim i prevenciji kriminala.

U ovom slučaju sporno pitanje koje je Sud uzeo u razmatranje je da li je takvo zadržavanje otisaka prstiju i DNK podataka podnositelja predstavke, kao osumnjičenih, ali ne i osuđenih za određeno kazneno djelo, bilo neophodno u demokratskom društvu. Sud je pošao od relevantnih instrumenata Vijeća Europe, zakona i sudske prakse zemalja potpisnica Konvencije, prema kojima zadržavanje podataka treba da bude proporcionalno svrsi njihovog prikupljanja i vremenski ograničeno. U većini zemalja potpisnica dozvoljeno je da se tokom kaznenog postupka samo od osumnjičenih uzimaju stanični uzorci. Sud je istakao da je od svih zemalja članica Vijeća Europe, jedino u Engleskoj, Velsu i Sjevernoj Irskoj dozvoljeno neograničeno zadržavanje otisaka prstiju i DNK materijala bilo koje osobe, bilo kog uzrasta i u vezi sa bilo kojim djelom.

Sud je utvrdio da ovlaštenjem zadržavanja otisaka prstiju, staničnih uzoraka i DNK profila, bez pravljenja razlike da li je osoba samo osumnjičena, ali ne i osuđena, ne uspostavlja pravedan odnos između javnog i privatnog interesa. U skladu s tim, zadržavanje u ovom slučaju dovelo je do neopravdanog miješanja u pravo podnositelja predstavke na zaštitu privatnog života i ne može se smatrati neophodnim u demokratskom društvu. Sud je jednoglasno zaključio da je došlo do povrede članka 8. - pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života.

Također, u predmetu Antunes Rocha protiv Portugala, podnositelj predstavke se također žalila da je bez njenog znanja ili pristanka, sprovedena istraga radi dobijanja podataka o njoj i njenoj obitelji, radi provjera koje su vršene u postupku dobijanja sigurnosne provjere. To je uključivalo, između ostalog nadzor njenog doma i ispitivanje bliskih prijatelja. Smatrala je da je to u suprotnosti sa člankom 8. Konvencije.

Sud je odlučio da je skupljanje podataka predstavljalo miješanje u njen privatni život. Takođe sud je odlučio da je postojao pravni temelj, da je cilj odredbe bio dovoljno jasan a isti je bio da se utvrdi da li osoba može pristupati povjerljivim podacima s obzirom na njegovo poštenje, navike, društveni život, lojalnost, povjerljivost i zdrav razum.

Međutim, sud je utvrdio da je način na koji je izvršeno ispitivanje odnosno prikupljanje podataka bio suviše nejasan i nije upozoravao osobe da mogu biti predmet provođenja određenih mjera kao što je prismotra doma. Pojedinaac treba da bude u stanju da predvidi u stupnju koji je razuman za datu okolnost posljedice određene radnje. Takođe, odredba nije sadržavala kontrolne mehanizme nit je pružala jamstva osobama.

Sud je zaključio da portugalski zakon nije sa dovoljnom preciznošću definirao opseg istrage i način njene sprovedbe i da je došlo do povrede članka 8. Konvencije. Sud je podsjetio da i kada podaci nisu privatni, nego su već u javnom domenu, njihovo skupljanje i čuvanje od strane države predstavlja miješanje u privatni život, i ono mora biti opravdano prema veoma strogim kriterijima iz članka 8. Konvencije.

Svakako da je relevantna i praksa Europskog sud pravde (ESP) koji je najveći sud Europske unije u slučajevima u kojima se primjenjuje pravo iste. Zadatak ESP je da osigura i jednako tumačenje i primjenu prava Europske unije od svih njenih članica. Putem svojih odluka ovaj Sud je identificirao obveze administracije i nacionalnih sudova kako bi se postigla načelnost u zaštiti prava pojedinaca kod primjene zakonodavstva Unije odnosno nacionalnih zakona. ESP prihvata načelo odgovornosti država članica za kršenje prava Unije i svako kršenje može biti sankcionirano plaćanjem određenih kazni. ESP se ne smije zamijeniti sa Europskim sudom za ljudska prava.

Osnovna načela proizišla iz odluka ESP su da se pravo Unije direktno primjenjuje, da ima prednost na nacionalnim te da su države članice odgovorene prema pojedincu. Pravo na zaštitu osobnih podataka ima samostalnu funkciju. Tome je najviše doprinijela Direktiva koja je temelj za zaštitu osobnih podataka u Uniji.

Relevantne direktive i preporuke Europskog parlamenta i Vijeća iz ove oblasti moraju se uzeti u obzir prilikom donošenja propisa kojima se regulira obrada i zaštita osobnih podataka, jer je to već preuzeta obveza.

III. OSNOVNA I POSEBNA LEGISLATIVA O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

3.1. Zakon o zaštiti osobnih podataka

Zakon o zaštiti osobnih podataka (u daljem tekstu: Zakon), predstavlja osnovnu legislativu koja neposredno određuje obradu osobnih podataka. Zakon svim osobama na teritoriji Bosne i Hercegovine osigurava poštovanje prava na privatnost u pogledu obrade osobnih podataka koji se na njih odnose. Zakonom su uspostavljena osnovna načela zaštite osobnih podataka kao što je pravo na obradu, cilj obrade, prijenos podataka u inozemstvo, sigurnost podataka, druga pitanja iz ove oblasti, kao i neovisno nadzorno tijelo.

Osobni podatak je definiran kao bilo koja informacija koja se odnosi na identificiranu osobu ili na temelju koje se osoba može identificirati. Zakonodavac definira i posebnu kategoriju osobnih podataka koji podrazumijevaju rasno porijeklo, državljanstvo, nacionalno ili etničko porijeklo, političko mišljenje stranačku pripadnost, članstvo u sindikatima, religijsko, filozofsko ili drugo vjerovanje, zdravstveno stanje, genetski kod, spolni život, kaznene presude i biometrijske podatke.

Nadalje, Zakon određuje kako identitet može biti utvrđen posredstvom jedinstvenog matičnog broja ili posredstvom drugih informacija koje su karakteristične za fizički, filozofski, mentalni, ekonomski, kulturni ili pak socijalni identitet određene osobe. Zanimljivo je da je moguće još navesti određeni pomoćni klasifikacijski kriterij korišten u nekim slučajevima, odnosno da li dostupni podaci omogućavaju kontaktiranje nositelja podataka. Nužno je navesti da Zakon ne poznaje nikakva ograničenja koja se odnose na formu osobnog podatka, odnosno izražavanje ovog pojma se ne dovodi u vezu sa ispunjavanjem bilo kakvih formalnih procedura. Tako, osobni podatak može posjedovati primjera radi, oblik vizualnog ili zvučnog zapisa. Dakle, Zakon je u navedenim okvirima veoma široko primjenjiv, i to kako je definirano predhodnom rečenicom, i prema sustavima koji se služe kamerama.

Ipak, pojam osobni podatak nije moguće dovoditi u vezu sa podatkom o pravnoj osobi. No, zadaci pravne osobe vrše se posredstvom fizičkih osoba. Dakle, u navedenim okolnostima potrebno je pronaći, odnosno stalno vršiti procjene, kada se zapravo radi o osobnom podatku a kada ne. Odnosno, primjera radi ukoliko je zaposlenik izvjesne institucije citiran u kontekstu sa zadacima te institucije onda je primjena propisa o zaštiti osobnih podataka u načelu isključena. Naravno, ako bi se radilo o čisto privatnoj aktivnosti tog zaposlenika onda ne bi bilo moguće isključiti primjenu Zakona.

Također, zbog mogućnosti primjene Zakona, važno je da se radi o obradi osobnih podataka. Zakon obradu osobnih podataka definira kao bilo koju operaciju ili skup operacija, koje se izvršavaju u odnosu na podatke, i to bez obzira na to da li se to obavlja na automatski ili neautomatski način.

Istovremeno, Zakon izričito isključuje primjenu u slučaju kada se radi o osobnim podacima koje obrađuju fizičke osobe isključivo u privatne svrhe i u slučajno prikupljenim podacima, osim ako se ti osobni podaci dalje ne obrađuju.

Zakon uvodi i pojam zbirka osobnih podataka, što se odnosi na bilo kakvo sustavno prikupljanje osobnih podataka dostupnih na temelju posebnih kriterija koji se odnose na osobu, bez obzira na to da li su ti podaci centralizirani, decentralizirani ili kategorizirani na prostornom ili funkcionalnom temelju.

Ovdje je svakako potrebno podsjetiti se na karakter preventivnih pravnih mjera koje sadrži Zakon. Naime, njihov cilj nije zabrana i ometanje obrade osobnih podataka već dostizanje neophodne uređenosti obrade osobnih podataka kao jamca zaštite privatnosti.

No, imajući u vidu sve što je gore navedeno, u svim slučajevima će biti neophodno analizirati, da li će se, u okviru određene obrade osobnih podataka, pored Zakona primijeniti još neki od zakona. Ovdje je bitno istaknuti, da Zakon izričito dozvoljava sektorsku legislativu, što proizilazi iz članka 2. stavak (1) prema kojem se njegove odredbe odnose na obradu osobnih podataka svih javnih tijela, fizičkih i pravnih osoba, ali sa izuzetkom u slučajevima kada neki drugi zakon određuje drugačije. Ovo može predstavljati opasnost ako se tom prilikom ne vodi računa o temeljnim načelima zaštite osobnih podataka. Isto tako, prema članku 6. Zakona, osobne podatke je moguće obrađivati bez suglasnosti subjekta podataka u slučaju kada je to neophodno za izvršenje zakonom propisanih nadležnosti.

3.2. Obrada osobnih podataka zaposlenih u javnim tijelima

Da bi obrada osobnih podataka bila zakonita isti se mogu obrađivati izričito u svrhe u koje su prikupljeni što svakako podrazumijeva da se, prije prikupljanja, mora jasno utvrditi svrha obrade osobnih podataka. Za obradu osobnih podataka zaposlenih u javnim tijelima relevantne su osim odredbi Zakona i odredbe zakona koji reguliraju radno pravni status zaposlenih.

U skladu sa stavkom 1. članka 14. Zakona o radu u institucija Bosne i Hercegovine prilikom zaključivanja ugovora o radu, poslodavac ne može tražiti od zaposlenika podatke koji nisu u neposrednoj vezi sa prirodom radnih aktivnosti koje zaposlenik obavlja. Dakle, prilikom prijema u radni odnosa, u zakonom predviđenoj proceduri, poslodavac svakako da ima pravo da prikuplja i obrađuje osobne podatke, ali samo one koji su u neposrednoj vezi sa aktivnostima zaposlenika. U tom smislu relevantno je jedno od temeljnih načela obrade osobnih podataka, članak 4. stavak 1. točka c., da se osobni podaci obrađuju samo u mjeri i opsegu koji je neophodan da bi se ispunila određena svrha. Ovo načelo znači da se obrađuje minimum osobnih podataka kako bi se ispunila određena svrha. Jedna od obveza kontrolora je da obrađuje autentične i točne podatke. Osobni podaci zaposlenika se, shodno članku 15. Zakona o radu u institucija Bosne i Hercegovine, ne mogu prikupljati, obrađivati, koristiti ili dostavljati trećim osobama, osim ako je to određeno zakonom ili ako je to potrebno radi ostvarivanja prava i obveza iz radnog odnosa.

Međutim, uživanje bilo kojeg prava nije apsolutno i isključivo, već je potrebno utvrditi pravičnu mjeru i granicu kako bi se osiguralo uživanje svih zagaraniranih prava i sloboda. Tako se Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini uređuje pravo na pristup informacijama koje posjeduju javna tijela, izuzeci na prava na pristup informacijama i postupak za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama.

S tim u vezi, člankom 54. Zakona propisano je: „Odredbe ovog Zakona uzet će se u obzir prilikom primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama“. Kako članak 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama propisuje: „Nadležno javno tijelo će utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju osobne interese koje se odnose na privatnost treće osobe.“, te iz navedenog proizilazi zaključak da je članak 8. navedenog zakona upućujuća norma na članak 17. Zakona, kojim su propisani uvjeti za davanje podataka korisniku, a koji su, u smislu članka 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama, fizičke i pravne osobe.

Prilikom rješavanja zahtjeva za pristup informacijama, odnosno, zahtjeva za davanje podataka, kontrolori moraju razgraničiti šta je informacija, a šta osobni podatak, u skladu sa definicijama mjerodavnih propisa. Prema članku 3. stavak (1) Zakona o slobodi pristupa informacijama, „informacija“ je: „svaki materijal kojim se prenose činjenice, mišljenja, podaci ili bilo koji drugi sadržaj, uključujući svaku kopiju ili njen dio, bez obzira na oblik, karakteristike, vrijeme kada je sačinjena i kako je klasificirana“. Tako npr., imena zaposlenih u javnim tijelima, funkcije koje obavljaju, zaključenja ugovora o dijelu / radu na određeno vrijeme / radu na

neodređeno vrijeme, važnosti ugovora smatraju se informacijama u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama.

Prema članku 3. stavak (1) Zakona, „osobni podatak“ je: „bilo koja informacija koja se odnosi na fizičku osobu na temelju koje je utvrđen ili se može utvrditi identitet osobe“, a „nositelj podataka“ je: „fizička osoba čiji se identitet može ustanoviti ili identificirati, neposredno ili posredno, naročito na temelju osobnog identifikacijskog broja te jednog ili više faktora karakterističnih za fizički, fiziološki, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet te osobe“. Npr. osobni podaci zaposlenih u javnim tijelima bi bili oni podaci koji se odnose na OIB, iznos plate, broj članova kućnog domaćinstva, imena članova kućnog domaćinstva, adresa stanovanja, broj telefona i slično.

Shodno navedenom, javno tijelo, kao kontrolor osobnih podataka, u slučaju rješavanja zahtjeva za pristup informacijama, mora prepoznati da li podaci, koje bi dostavili podnositelju zahtjeva, sadrže **informacije** o zaposlenim ili njihove **osobne podatke**. Ukoliko se radi samo o imenima i prezimenima zaposlenih zajedno sa funkcijom koju obavljaju, vrstom ugovora, datumu zaključenja ugovora i važnosti ugovora, onda ti podaci predstavljaju informacije u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama i ne podliježu ograničenju iz članka 8. Zakona o slobodi pristupa informacijama. Isto se odnosi i na pravne osobe kojima je zakonom povjereno vršenje javnih ovlaštenja.

Ukoliko se pored imena i prezimena zajedno sa funkcijom koju obavljaju, vrstom ugovora, datumom zaključenja ugovora i važnosti ugovora nalaze i drugi podaci koji prema Zakonu spadaju u osobne podatke, onda javno tijelo, da bi dostavio tražene podatke trećoj strani, mora imati ili suglasnost nositelja podataka ili mora biti ispunjen jedan od uvjeta članka 6. Zakona (Pravo na obradu osobnih podataka bez suglasnosti nositelja podataka). U slučaju da nijedan od ovih uvjeta nije ispunjen, javno tijelo, može na temelju članka 9. stavak (2) Zakona o slobodi pristupa informacijama ispitati da li postoji javni interes za dostavu istih.

3.3. Zaštita pravo na privatnost i video nadzor

Jedan od načina obrade osobnih podataka, koji je posebno interesantan u svjetlu zaštite privatnosti, jesu video nadzori. Upravo zbog toga izmjenama i dopunama Zakona regulirana su pitanja u vezi sa istim. Kontrolori su dužni donijeti odluku o video nadzoru kojom će regulirati pravila obrade. To ni u kom slučaju ne znači da se video nadzor može proizvoljno postavljati. Sva načela moraju biti ispunjena, a posebno u kontekstu svrhe i opravdanosti istog. Svaka proizvoljnost znači protuzakornost. Primjera radi, policija ne može proizvoljno određena mjesta stavljati pod video nadzor, a da nema dovoljno razloga, odnosno dokaza, o opravdanosti istog.

U kontekstu zaštite prava na privatnost, video nadzor znači pribavljanje i pohranjivanje zvučnih, vizuelnih ili drugih zapisa iz praćenih mjesta gdje se kreću fizičke osobe, putem instaliranog sustava video kamera. Korišteni sustavi kamera omogućavaju više načina za pohranjivanje snimaka od zastarjele forme u obliku video kazeta do moderne forme digitalizacije i pohranjivanja podataka koji su obrađivani putem kompjutorskih tehnologija.

Svako ko planira instalirati video nadzor, u cilju snimanja i pohranjivanja snimaka praćenih mjesta gdje se kreću fizičke osobe, mora posebnom odlukom odrediti svrhu i sredstva za obradu podataka. Prije svega, kontrolor čiji je video nadzor, mora imati jasnu predstavu o tome da li je postavljanje ovog sustava u skladu sa zakonom. Pri tome, mora se uzeti u obzir da li je postavljanje video nadzora zaista neophodno i da li bi za postizanje predmetnog cilja bilo dovoljno neko drugo rješenje na koji način ova problematika ima konsekvence i sa gledišta

primjene pravnih propisa o zaštiti osobnih podataka te njegovo podvođenje pod odgovarajuće odredbe Zakona.

S druge strane, neophodno je istaći mogućnost kolizije korištenja video nadzora sa načelima zaštite osobnih podataka te je u tom kontekstu nužno raspraviti dva pitanja: Kada se video nadzor smatra obradom osobnih podataka, a kada ne? Kada se u smislu Zakona snimak video nadzora smatra osobnim podatkom?

Video nadzor znači obradu osobnih podataka kada se vrši zapis o monitoringu fizičke osobe ili prijenos podataka, shodno definiciji obrade osobnih podataka propisanoj člankom 3. Zakona. U ovom slučaju dolazi do sustavnog prikupljanja snimaka osoba na određenom prostoru, u određenom vremenskom razdoblju, uz očekivanu pretpostavku daljeg korištenja ovih snimaka.

Dakle, ukoliko se prilikom video nadzora ne vrši zapis ili se isti ne prenosi ne radi se o obradi osobnih podataka i tada se Zakon ne primjenjuje, što ne isključuje primjenu nekih drugih pravnih propisa donesenih u cilju provođenja članka 8. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda koja garantira pravo na poštovanje obiteljskog i privatnog života.

Na drugo pitanje teže je odgovoriti zato što vlada određeni nesklad u, do sada objavljenim mišljenjima, o tome kada je kod video nadzora u pitanju obrada osobnog podatka, a kada to nije. Podsjetimo da je osobni podatak svaka informacija koja se odnosi na identificiranu osobu ili na temelju koje se neko može identificirati. Kada se informacije, koje su sadržane u snimcima iz video nadzora, ne odnose na identificiranu osobu ili se osoba ne može identificirati, smatra se da se ne radi o obradi osobnih podataka.

Nesumnjivo je da svaki snimak koji obuhvata znakove koji omogućavaju razlikovanje fizičke osobe od druge (naročito osoba) pravi od snimka minimalni potencijalni osobni podatak. Raspolaze li se sa snimkom koji ima navedene karakteristike teško se, u budućnosti, može isključiti mogućnost da neće doći do identifikacije te osobe i upravo identifikacija je očigledno glavni razlog zašto i uopće dolazi do pribavljanja takvog snimka. Ukoliko bi video nadzor bio spojen na već postojeću bazu osobnih podataka radilo bi se o očiglednoj obradi osobnih podataka.

Ukoliko dalje slijedimo logiku Zakona biće neophodno na video nadzora primjeniti i članak 4. točka b) istog Zakona, odnosno odrediti svrhu prikupljanja ovih snimaka i mogućnost njihove uporabe kao dokaze o kaznenom djelu ili prouzrokovanoj šteti. Isto tako, vremenski period čuvanja snimaka je veoma bitan kada je video nadzor instaliran od strane privatnih subjekata kao što su banke i trgovački centri. Prilikom dugoročnog pohranjivanja tih snimaka postoji veliki rizik za klijente banaka ili osobe koje kupuju, jer upoznavanje sa njihovim navikama i običajima stvara opasnost da njihova privatnost može biti veoma grubo narušena.

Video nadzor moguće je vršiti na temelju suglasnosti osoba koja se snimaju i bez te suglasnosti na temelju posebnog zakona ili u nedostatku istog, kada s obzirom na okolnosti svakog pojedinačnog slučaja je moguće primjeniti članak 6. točku e) Zakona, kojom je propisano „ ako je neophodna zaštita zakonitih prava i interesa koje ostvaruje kontrolor ili korisnik i ako ova obrada osobnih podataka nije u suprotnosti s pravom nositelja podataka da zaštiti vlastiti privatni i osobni život“. Citirana odredba može se primjeniti kada predmet zaštite nije moguće postići drugim pravnim sredstvima npr. imovinu je moguće štititi od krađe i zaključavanjem prostorija u kojem slučaju ne postoji mogućnost primjene ove odredbe. Potrebno je istaći i zadnji dio odredbe „ pravo nositelja da zaštiti vlastiti privatni i osobni život“ što znači da je zabranjeno vršenje video nadzora u prostorijama koje su određene za strogo privatne aktivnosti, privatni posjed i sl.

Kontrolor je dužan ispuniti i druge obveze koje su određene Zakonom u smislu zaštite snimaka u skladu sa člankom 11., ispunjavati dužnosti prema nositelju podataka i naravno predmetnu obradu prijaviti nadzornom tijelu u BiH – Agenciji za zaštitu osobnih podataka.

Na kraju ćemo opisati jedan slučaj obrade osobnih podataka putem video nadzora radi boljeg razumijevanja naprijed iznesenih teoretskih navoda. Korištenje javnog bazena pretpostavlja i odlaganje odjeće i drugih osobnih stvari u, za to predviđene, kabine. Radi se o odlaganju osobnih stvari bez nadzora vlasnika i kao takve često bivaju predmet krađe. Ovaj rizik ne može u potpunosti otkloniti ni fizička zaštita od strane zaposlenih na javnom bazenu. Ova okolnost je, očigledno, razlog uvođenja video nadzora koji uključuje uvođenje uređaja za snimanje u svrhu identifikacije počinitelja eventualnih krađa. U ovom kontekstu napominjemo da, vlasnik bazena ne raspolaže zakonskim ovlaštenjem za uvođenje video nadzora, te teoretska mogućnost da od svakog posjetitelja bazena traži suglasnost za snimanje čini se kao varijanta teška za realiziranje. U konkretnom slučaju video nadzor može biti stavljen u funkciju i bez suglasnosti nositelja podataka (posjetitelja bazena) na temelju članka 6. točke e) Zakona gdje je očigledno da bi video nadzor zaštitio prava i interese kako kontrolora vlasnika bazena tako i posjetitelja bazena. Važno je istaći problem, ukoliko u prostorijama gdje je uveden video nadzor, dolazi do presvlačenja posjetitelja bazena, čime bi došlo do kršenja njihovih prava da zaštite privatni i osobni život što je moguće izbjeći odvajanjem prostora za presvlačenje i odlaganje odjeće. Isto tako, posjetitelje je potrebno upoznati sa video nadzorom isticanjem velikog natpisa o tome čime bi bile ispunjene dužnosti kontrolora propisane člankom 22. Zakona. Snimci nastali u ovom video nadzoru bili bi zakoniti korišteni samo ukoliko dođe do krađe predmeta i moguće je pretpostaviti da saznanje za krađu treba izaći na vidjelo drugog dana nakon posjete bazenu gdje bi ta pretpostavka definirala i vrijeme čuvanja snimaka iz ovog video nadzora.

3.4. Zaštita osobnih podataka i sloboda pristupa informacijama

Kao najvažniji propis koji, već samim svojim karakterom predstavlja izvjesno derogiranje Zakona o zaštiti osobnih podataka, je Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini. Pravo na pristup informacijama pod kontrolom javnih tijela ima za cilj da građani učestvuju u javnom životu na adekvatan način što će doprinijeti između ostalog sprječavanju zlouporabe javne administracije, sprječavanju korupcije i izgradnji profesionalne administracije, a što će biti garant temeljnim vrijednostima demokratskih društava kao što su, prije svega, vladavina prava i poštovanje ljudskih prava i sloboda.

Članak 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima kao i članak 10. Europske konvencije o ljudskim pravima daju pravo na slobodu mišljenja i izražavanja. Kao i svako pravo i ovo podrazumijeva određena ograničenja, a da bi bila zakonita moraju biti propisana zakonom i potrebna u demokratskom društvu za jedan od legitimnih ciljeva. Ovo podrazumijeva jasnu obvezu javnih tijela da, u svakom konkretnom slučaju, donose odluku uzimajući sa istom pažnjom i značajem razloge koji su za ili protiv naprijed navedenog. Moguć je izuzetak u zaštiti legitimnih javnih ili privatnih interesa, a jedan od legitimnih interesa kod ograničenja ovog prava su i prava drugih, što podrazumijeva i pravo na zaštitu osobnih podataka. Neprihvatljive su proizvoljnosti i krajnosti koje idu od prakse kada se, pod izgovorom prava na zaštitu osobnih podataka, štite određene druge protuzakonnosti i s druge strane, kada se iz razloga transparentnosti, protuzakonito objavljuju osobni podaci.

Bosna i Hercegovina je u 2011. godini ratificirala Konvenciju Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima (CETS 205) i time preuzela niz konkretnih obveza. Jedna od obveza je osigura reviziju postupka na način da, u slučaju odbijanja zahtjeva za pristup dokumentu podnositelj ima pravo na reviziju postupka, pred sudom ili drugim neovisnim i nepristrasnim tijelom, koji mora biti brz i jeftin. Sadašnje zakonsko rješenje je nefikasno i neprihvatljivo i s razlogom su negodovanja medija, nevladinog sektora i pojedinaca.

Ovdje se radi o pravu javnosti na pristup službenim dokumentima, a ne o pravu zainteresirane osobe na pristup i uvid podacima i dokumentima u upravnom postupku ili kom drugom postupku. Prema ovom Zakonu, svaka fizička i pravna osoba ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog tijela, a svako javno tijelo ima odgovarajuću obvezu objaviti takve informacije i istodobno nema pravo na bilo koji način analizirati razloge zahtjeva.

Ovo pravo pristupa podliježe samo takvim radnjama i ograničenjima koja su propisana zakonom. S obzirom na to da i javno tijelo može zahtijevati navedene informacije dolazi do određenog problema. Dakle, iz pozicije navedenog tijela, u okviru demokratske pravne države, očigledno proizilazi da to tijelo može činiti samo ono što mu je doslovce propisano zakonom. Već preambula Ustava Bosne i Hercegovine, ovo odražava rečenicom prema kojoj će demokratska tijela vlasti i pravične procedure najbolje stvoriti miroljubive odnose u okviru demokratskog društva.

Zbog toga javno tijelo, u načelu, ne može koristiti Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini kao pravni temelj za svoju potražnju informacija, odnosno, ovo pravo je u velikoj mjeri limitirano njegovim nadležnostima.

Pod informacijom se, prema Zakonu o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini podrazumijeva svaki materijal kojim se prenose činjenice, mišljenja, podaci ili bilo koji drugi sadržaj, uključujući svaku kopiju ili njegov dio, bez obzira na oblik ili karakteristike, kao i na to kada je sačinjen i kako je klasificiran. Tako je očigledno da ovo uključuje i osobne podatke, što je, de facto, konfrontirajuće sa odredbom Zakona.

Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini sadrži ograničenja navedenog prava, među kojima je i izuzetak kod zaštite privatnosti iz članka 8., koji je upućujuća norma na Zakon o zaštiti osobnih podataka.

Sa gledišta zaštite osobnih podataka, najbitnije je da se, kao izuzetak iz obveze pružanja informacija, navodi situacija da će nadležno javno tijelo (tijelo koji posjeduje informacije) utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju osobne interese kojim bi se mogla povrijediti privatnost treće osobe. Iako je iz opće perspektive ova odredba dosta opravdana, u praksi sama po sebi, može stvoriti dosta problema prilikom praktične primjene. Tako, može biti vrlo problematično na koji način postupati u slučaju potražnje informacije o visini iznosa plaće određenog zaposlenika javnog tijela, s obzirom da predmetna financijska sredstva potječu iz javnih izvora, kao što, isto tako, ova informacija narušava privatnost datog zaposlenika.

Ovaj problem je dodatno izražen i odredbom članka 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini prema kojoj će nadležno javno tijelo objaviti traženu informaciju, i to bez obzira na gore navedenu odredbu ako je to opravdano javnim interesom i ako su uzete u obzir svaka korist i svaka šteta koje mogu proisteći iz toga. U ovom kontekstu bi se trebale uzeti u obzir ne samo zakonske obveze, već i postojanje bilo kakve povrede obveze ili opasnosti narušavanja zdravlja, sigurnosti ili okoline. O primjeni ove odredbe, treću stranu je potrebno na propisani način izvjestiti, uključujući i informacije o mogućnostima obrane od ovakvog koraka.

No, time još nisu iscrpljene sve komplikacije. Prema članku 11. stavak (3) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, zahtjev za pristup osobnoj informaciji može biti sačinjen samo od strane fizičke osobe na koju se isti odnosi, ili eventualno od strane zakonskog zastupnika podnositelja zahtjeva ili od osobe koju je podnositelj zahtjeva ovlastio u pisanoj formi. Ova odredba za posljedicu ima evidentno osporavanje primjene članka 8. i 9. Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, odnosno primjena ovih odredbi se svodi na izrazito teoretski nivo.

Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini dalje sadrži odredbe prema kojim svako osoba ima pravo da njegovi osobni podaci, koji su pod kontrolom javnog tijela, budu točni ili u odnosu na svrhu prikupljanja ili korištenja, da budu ažurni, kompletni i relevantni, odnosno da na bilo koji drugi način nisu pogrešni. Ove odredbe su u punoj mjeri opravdane, i moguće ih je shvatati kao izvjesnu dopunu analognim odredbama Zakona. Međutim, s druge strane to može predstavljati problem, imajući u vidu da je su prava pojedinaca u vezi obrade osobnih podataka regulirana već Zakonom. Takođe, neprihvatljivo je sadašnje rješenje koje proizilazi iz članka 11. točnije, stavak 3. kojim se propisuje da zahtjev za pristup osobnoj informaciji mora da bude sačinjen samo od strane fizičke osobe na koju se zahtjev odnosi.

3.5. Zaštita osobnih podataka i imovinski kartoni

Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini, od početka rada, posebno se bazirala na kontrolu zakonitosti rada javnih tijela, obzirom da zbog opsega podataka koje obrađuju, postoji veća mogućnost narušavanja prava na privatnost osobe na koga se ti podaci odnose. Upravo iz tog razloga, dosadašnjim inspekcijским nadzorima, koje je Agencija vršila, uglavnom su bili obuhvaćena javna tijela. Predmet svih redovnih inspekcijских nadzora je utvrđivanje zakonitosti u pogledu obrade osobnih podataka od strane kontrolora kod kojeg se vrši inspekcijски nadzor.

Jedna od inspekcijских kontrola, u travnju 2011. godine, bilo je i u Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine. Na temelju činjeničnog stanja, doneseno je Rješenje kojim je Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine naloženo sedam upravnih mjera u cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka. Jedna od naloženih upravnih mjera je da se prekine obrada osobnih podataka objavljivanjem skeniranih izjava o imovinskom stanju kandidata i izabranih članova tijela vlasti na službenoj internet stranici www.izbori.ba, te da se objavljene izjave o imovinskom stanju kandidata i izabranih članova tijela vlasti uklone sa službene internet stranice. Na ovu naloženu upravnu mjeru Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je izjavilo žalbu, ističući da se objavljivanje imovinskih kartona vrši u cilju dostupnosti istih javnosti na transparentan način, što je predviđeno u *Poglavlju 15 - Financiranje kampanje* člankom 15.9. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine. Ravnatelj Agencije odbio je žalbu kao neutemeljenu, jer je postupak koji je prethodio donošenju Rješenja pravilno proveden, i naložena upravna mjera rezultat pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Ne ulazeći ovim putem u ustavnost ove odredbe postavlja se logično pitanje, u kakvoj su vezi imovinski kartoni sa financiranjem kampanje.

Neosporno je da je Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine, shodno Izbornom zakonu Bosne i Hercegovine, dužno prikupljati podatke o imovinskom stanju kandidata i izabranih članova tijela vlasti, kao i omogućiti da isti budu dostupni javnosti. Međutim, u pitanju je preširoko tumačenje pojma „dostupnosti javnosti“ u skladu s kojim je Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine do sada objavljivalo imovinske kartone. Skeniranje imovinskih kartona i postavljanje istih na službenu internet stranicu, čineći ih na takav način dostupnim svakome bez ikakvih ograničenja i kontrola po načelu transparentnosti, nije izbalansirano sa pravom na privatnost. Svakako da kandidati i izabrane osobe, samom kandidaturom prihvataju da njihovo pravo na privatnost bude umanjeno, ali ne i bez ikakvih ograničenja. Naime, dostupnost javnosti podrazumijeva mogućnost pristupa podacima iz imovinskog kartona, ali u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama na koji upućuje upravo članak 15.9. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Dakle, svako fizička i pravna osoba ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog tijela, i to pravo može ostvariti u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama.

Pravo na pristup informacijama pod kontrolom javnih tijela ima za cilj da građani učestvuju u javnom životu na adekvatan način što će doprinijeti između ostalog sprječavanju zlouporabe javne administracije, sprječavanju korupcije i izgradnji profesionalne administracije, a što će biti garant temeljnim vrijednostima demokratskih društava kao što su, prije svega, vladavina prava i poštovanje ljudskih prava i sloboda. Kao i svako pravo i ovo podrazumjeva određena ograničenja, a da bi bila zakonita moraju biti propisana zakonom i potrebna u demokratskom društvu za jedan od legitimnih ciljeva.

Objavljivanjem imovinskih kartona na službenoj internet stranici krše se načela obrade osobnih podataka, a prije svega načelo pravičnosti i zakonitosti, te načelo mjere i opsega podataka neophodnih za ispunjenje određene svrhe, načelo obrade osobnih podataka u vremenskom roku za ostvarivanje konkretne svrhe. Da su povrijeđena načela ažurnosti i obrade točnih podataka, govori i činjenica da se na službenoj internet stranici još uvijek nalaze objavljeni imovinski kartoni osoba koja su u međuvremenu umrla. Naročito je bespredmetno da se na internet stranici nalaze objavljeni podaci iz imovinskog kartona i za osobe koje u izbornom procesu nisu izabrana.

Objavljivanjem imovinskih kartona na službenoj internet stranici omogućava i druge zlouporabe, koje se prije svega odnose na mogućnost skeniranja potpisa, pljačke, razbojništva, ucjena i slično. Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine dužno je da uspostavi ravnotežu između zaštite osobnih podataka i javnog interesa kada su u pitanju imovinski kartoni u čemu će im svakako pomoći i Agencija za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini. Agencija je od ranije ukazivala, da obrada osobnih podataka od strane SIP BiH, objavljivanjem skeniranih izjava o imovinskom stanju kandidata i izabranih članova tijela vlasti nije suprotna samo domaćim pozitivnim propisima, nego i međunarodnim dokumentima o zaštiti ljudskih prava i sloboda, a prije svega Europskoj Konvenciji o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe, a koja ima direktnu primjenu i prioritet nad svim ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Središnje izborno povjerenstvo BiH pokrenulo je upravni spor, a Sud Bosne i Hercegovine uvažio je tužbu i osporeno rješenje tužene i rješenje Inspektora, tužene Agencije za zaštitu osobnih podataka u BiH, poništio. Na istu presudu, u zakonskom roku, Agencija je uložila Zahtjev za preispitivanje ove sudske odluke zbog povrede pravila postupka koji je prethodio donošenju pobijane odluke i zbog povrede zakona Bosne i Hercegovine.

Za Agenciju je neprihvatljivo obrazloženje presude koje se odnosi na svrhu objavljivanja imovinskih kartona, u kojem se, između ostalog, navodi da je „objavljivanjem imovinskih kartona jasno utvrđen legitimni cilj, a to je da birači, odnosno građani saznaju ko su i šta su kandidati i izabrani zvaničnici tijela vlasti, na početku i na kraju mandata ostvarili u pogledu njihove imovine kao i članova njihovog obiteljskog domaćinstva, a sve u svrhu jačanja načela odgovornosti i njihovog djelovanja u ostvarivanju općeg javnog interesa, a ne privatnog interesa, što se u konačnici svodi na sprječavanje zlouporabe javnih funkcija radi ostvarivanja osobne dobiti.”

Okolo 90% objavljenih skeniranih imovinskih kartona odnosi se na osobe koje su bile samo kandidati na izborima. Kandidati nisu nužno, nego potencijalno, izabrani članovi tijela vlasti, koji u fazi izbora nemaju nikakvu moć i uticaj, pa je nemoguće u „legitimnom cilju“, vršiti uvid „ko su i šta su“ na kraju mandata jer za većinu njih i ne postoji ni početak mandata.

Za Agenciju je neprihvatljivo uopćavanje i generaliziranje na način da se svi kandidati tretiraju kao potencijalni počinitelji kaznenih djela u vezi sa zlouporabom javnih funkcija.

Apelaciono upravno vijeće Suda Bosne i Hercegovine uvažilo je zahtjev Agencije za zaštitu osobnih podataka u BiH i preinačilo presudu vijeća za upravne sporove tako da se tužba odbija.

U obrazloženju presude između ostalog navodi se da „**Ovo vijeće smatra da dostupnost javnosti, u smislu odredbe članka 15.9. Izbornog zakona BiH, ne podrazumijeva objavljivanje osobnih podataka na opisani način, nego uspostavljanje sustava i stvaranje uvjeta da se svakoj zainteresiranoj osobi omogući pristup informacijama u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH**“.

Također, navodi se da „**Prema mišljenju ovog vijeća neophodno je da postupanje kontrolora (tužitelja-SIPBIH) i u javnom interesu zadrži izbalansiran pristup, razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i zakonskih ciljeva, a ne bilo kojih izabranih ciljeva od strane kontrolora, kako se vidi iz obrazloženja preispitivane presude koja se od tih ciljeva ne ograđuje, nego ih potvrđuje zbog čega je ovo vijeće cijeni nepravilnom i nezakonitom**“.

Zbog značaja ovog predmeta isti smo kompletan postavili na službenoj internet stranici Agencije.

3.6. Korištenje podataka i kaznene evidencije

Kako se veliki broj prigovora odnosio na kontrolore koji su u postupku provođenje konkursne procedure zahtijevali od kandidata da, između ostale dokumentacije dostave i uvjerenja o nekažnjavanju, smatramo potrebnim izložiti značaj davanja podataka iz kaznene evidencije, budući da se radi o posebnoj kategoriji osobnih podataka.

Prema pozitivnim propisima iz oblasti kaznenog zakonodavstva u BiH u načelu je zabranjeno davati podatke iz kaznene evidencije. To proizilazi iz stavka 4. članka 212. Zakona o kaznenom postupku BiH, članka 227. Zakona o kaznenom postupku FBiH, stavka 5. članka 103. Kaznenog zakona RS i članka 212. Zakona o kaznenom postupku BDBiH, kojim je propisano da „niko nema pravo tražiti od građanina da podnese dokaz o svojoj osuđivanosti ili neosuđivanosti“.

Izuzetno, ti se podaci, u skladu sa odgovarajućim stavovima navedenih članaka, mogu dati sudovima, tužilaštvima i tijelima unutarnjih poslova u vezi sa kaznenim postupkom koji se vodi protiv osobe koja je bila ranije osuđivana, kao i nadležnim tijelima za izvršenje kaznenopravnih sankcija i nadležnim tijelima koji učestvuju u postupku davanja amnestije, pomilovanja ili brisanja osude.

Također, podaci iz kaznene evidencije mogu se, na obrazložen zahtjev, dati državnim tijelima, ako još traju određene sigurnosne mjere ili pravne posljedice osude... Podaci iz kaznene evidencije imaju višestruku funkciju. Kao zapis prijašnjeg delikventnog ponašanja, uvid u podatke iz kaznene evidencije potreban je i sudovima kako bi u postupku odmjerenja kazne odabrali onu vrstu i mjeru kazne koja u najvećoj mjeri odgovara konkretnom slučaju. S druge strane, korištenje tih podataka od strane neovlaštenih osobe kao i državnih tijela kao i njihovo neprimjereno korištenje predstavlja povredu prava osobe koja su kaznu izdržala ili im je ona zastarjela ili oproštena. Stoga je svrha članaka 212. , 227. i 103. da se odrede uvjeti pod kojima se mogu koristiti podaci iz evidencije i u koju svrhu.

Jedan od argumenata koji ide u prilog većem krugu ovlaštenih osoba ili tijela kada je riječ o davanju podataka iz kaznene evidencije je da je nemogućnost pristupa tim podacima potencijalno zainteresiranim stranama (poslodavcima, stanodavcima, zajmodavcima i dr.)

kršenje Zakona na slobodan pristup informacijama. Naime, Zakon o slobodi pristupa informacijama u članku 8. propisuje da će javna tijela utvrditi izuzetak od priopćavanja informacije, ako utemeljeno utvrdi da informacija uključuje osobne interese koji se odnose na privatnost treće osobe. Budući da je Pravilnikom o kaznenoj evidenciji u članku 11. propisano da su podaci iz kaznene evidencije službena tajna, prigovori o uskraćivanju tih podataka trećima koji nisu u krugu ovlaštenih, iz gore navedenih članova, nije pravno utemeljen.

Nadalje, Zakon garantira pravo na zaštitu osobnih podataka svim osobama na teritoriji Bosne i Hercegovine pa i osuđenim osobama. Proširenje kruga ovlaštenih za pristup kaznenim evidencijama i podacima u njima, osim navedenih, i prikupljanje tih podataka suprotno zakonu, sasvim otežava socijalnu reintegraciju bivših osuđenika. Pristup poslodavaca kaznenoj evidenciji sasvim sigurno „zatvara vrata“ zainteresiranom, no prije osuđivanj osobi, prije svega što većina poslodavaca to koristi kao metodu negativne selekcije. Prijašnja osuđivanost u tom kontekstu postaje kriminalna etiketa s negativnim posljedicama. Unatoč institutu rehabilitacije često se događa da bivši osuđenici, pa i protekom rokova rehabilitacije, vrlo teško pronalaze posao pa se tretiraju kao „građani drugog reda“. Za njih nema posla i za njih jedina mogućnost je povratak „starom načinu života“.

Radi se o diskriminaciji jedne, vrlo brojne, društvene grupe što implicira niz zanimljivih pravnih pitanja. Diskriminacija, odnosno nejednako postupanje uvjetovano je određenim svojstvom odnosno statusom osobe a što je, kako u teoriji tako i u praksi, u našem i međunarodnom pravu, kršenje temeljnih prava čovjeka, U predmetu *Thlimmenos* protiv Grčke iz 2000. godine, Europski sud za ljudska prava utvrdio je kršenje članka 14. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (zabrana diskriminacije). Tužitelj je bio Jehovin svjedok kojem je uskraćeno imenovanje za ovlaštenog revizora zbog prijašnje osude zbog odbijanja nošenja vojne uniforme.

Potencijalni kandidati za posao prilikom podnošenja zahtjeva za dobijanje uvjerenja o nekažnjavanju daju netočne podatke o svrsi za koju im je to uvjerenje potrebno, a sve u nastojanju da ostanu u krugu kandidata za zaposlenje, a na taj način poslodavci dolaze do podataka iz kaznene evidencije suprotno važećim odredbama zakona i u situacijama kada pravo na pristup tim podacima ne bi trebali ni ostvariti jer za to nemaju valjan pravni temelj.

Dakle, nesporno je da građani imaju pravo dobiti podatke iz kaznene evidencije o svojoj osuđivanosti ili neosuđivanosti, u cilju zadovoljavanja svojih legitimnih prava. Međutim, ako je to obveza koja proizilazi iz javnog konkursa onda se tu ne može govoriti o pravu osobe za pristup njegovim podacima već o čistoj zlouporabi tog prava.

Iz navedenih zakonskih odredbi, proizilazi da institucija ili organizacija prilikom zapošljavanja, od kandidata nema pravo tražiti uvjerenje o nekažnjavanju, odnosno obvezna je, za kandidate koji ispunjavaju uvjete po konkursu, od nadležnog tijela tražiti podatke iz kaznene evidencije navedenih odredbi zakona, i to samo u slučaju kada je to propisano zakonom.

IV. RAD AGENCIJE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA U BIH

4.1. Nadležnosti i ovlaštenja

Vijeće ministara BiH je na 32. sjednici, održanoj 27. prosinca 2007. godine, donio Odluku o početku rada Agencije za zaštitu osobnih podataka u BiH, a na 51. sjednici, održanoj 03. lipnja 2008. godine, imenovao ravnatelja Agencije i Agencija je počela sa radom.

Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH je samostalna upravna organizacija utemeljena da bi osigurala zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini. U tom smislu člankom 40. Zakona definirane su i nadležnosti Agencije, i to:

- nadgledanje sprovođenja odredbi ovog Zakona i drugih zakona o obradi osobnih podataka;
- postupanje po podnesenim prigovorima nositelja podataka;
- podnošenje Parlamentarnoj skupštini BiH godišnjeg izvješća o zaštiti osobnih podataka;
- praćenje uvjeta za zaštitu osobnih podataka davanjem predloga za usvajanje ili izmjenu zakona koji se odnosi na obradu osobnih podataka, te davanje mišljenja sa prijedlozima tih zakona i staranje o ispitivanju kriterija zaštite podataka koji proistječu iz međunarodnih sporazuma obvezujućih za BiH.

U cilju obavljanja poslova i zadataka zakonodavac je Agenciji dao sljedeća ovlaštenja:

- putem inspekcije, vrši nadzor nad ispunjavanjem obveza propisanih ovim zakonom;
- vodi Središnji registar;
- prima primjedbe i prigovore građana koje se odnose na kršenje ovog zakona;
- donosi provedbene propise, smjernice ili druge pravne akte, u skladu sa zakonom;
- nalaže blokiranje, brisanje ili uništenje podataka, privremenu ili trajnu zabranu obrade, upozorava ili opominje kontrolora;
- podnosi zahtjev za podnošenje prekršajnog postupka u skladu sa ovim zakonom;
- daje savjete i mišljenja u vezi sa zaštitom osobnih podataka;
- saraduje sa sličnim tijelima u drugim državama;
- vrši druge dužnosti propisane zakonom;
- vrši nadzor nad iznošenjem osobnih podataka iz Bosne i Hercegovine.

Ovim ovlaštenjima stvorena je realna pretpostavka da se Agencija adekvatno bavi zaštitom osobnih podataka.

Agencija u ocjeni zakonitosti obrade osobnih podataka u svakom konkretnom slučaju mora da odgovori na četiri pitanja.

01. Da li je došlo do miješanja u ovo pravo? Prvo se utvrđuje da li predmet prigovora spada u neku od zaštićenih kategorija, odnosno da li se odnosi na zaštitu osobnih podataka.
02. Da li je u skladu sa zakonom?
 - Obrada mora imati zakonski temelj, a dati zakon mora biti dovoljno precizan i sadržavati mjere zaštite od proizvoljnog postupanja javnih tijela.
 - Obrada mora biti jasno dozvoljena zakonom i neprihvatljivo je reguliranje upravnom praksom, koja se može mijenjati u bilo kom trenutku, i samim tim predstavlja rizik.
 - Miješanje je zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja: (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu sa načelom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja.
03. Da li se obrada vrši u svrhu ostvarenja jednog od legitimnih ciljeva?
 - Legitimni ciljevi su nacionalna sigurnost, sprječavanje nereda i kriminala, zaštita zdravlja i morala ili prava i sloboda drugih. Na svakoj odgovornoj državi je da identicira cilj ili ciljeve miješanja.

- Europski sud za ljudska prava ustanovio je da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka koje su vezane sa ograničavanjem prava na privatnost zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba.
 - Odluka da se ograniči pravo na privatnost mora biti u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti i ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanju nereda ili sprječavanju zločina, zaštiti zdravlja i morala ili zaštiti prava i sloboda drugih.
04. Da li je neophodno i proporcionalno u demokratskom društvu
- Pojam neophodnosti implicira da miješanje odgovara na hitnu društvenu potrebu, a naročito da je proporcionalno legitimnom cilju koji se želi postići.
 - Načelo proporcionalnosti potvrđuje da ljudska prava nisu apsolutna i da korištenje prava pojedinaca mora uvijek biti usklađeno u odnosu na širi javni interes. Dakle, potrebno je uspostaviti ravnotežu između prava pojedinca i interesa države.
 - Miješanje u pravo ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelj podataka se ne smije podvrgavati proizvoljnom tretmanu.
 - Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, takode, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti.

4.2. Inspekcijski nadzori

Na osnovu godišnjeg plana rada inspekcijskih nadzora izvršeni su redovni i revizijski inspekcijski nadzori u javnim tijelima i pravnim osobama u Bosni i Hercegovini. Izvršeno je ukupno 17 (sedamnaest) inspekcijskih nadzora, od toga 12 (dvanaest) redovnih, 1 (jedan) revizijski i 4 (četiri) vanredna inspekcijska nadzora.

4.2.1. Redovni inspekcijski nadzori

U skladu sa mjesečnim planovima rada izvršeni su redovni inspekcijski nadzori kod sljedećih kontrolora:

- Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine,
- Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine,
- Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine,
- Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine,
- Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine,
- Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine,
- Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine,
- Službe za zajedničke poslove institucija Bosne i Hercegovine,
- Sveučilišne kliničke bolnice Mostar,
- Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu,
- Kliničkog centra Banja Luka,
- Kliničkog centra medicinskog fakulteta Istočno Sarajevo.

Inspekcijskim nadzorima kod kontrolora utvrđeni su nedostaci koji se odnose na neispunjavanje obveza propisanih Zakonom i drugim zakonima koji su dužni primjenjivati u postupku obrade osobnih podataka. U cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka, donesena su rješenja kojima su kontrolorima naložene sljedeće upravne mjere:

- da donesu propis s ciljem provođenja Zakona,
- da donesu plan sigurnosti podataka,

- da uspostave i vode evidencije o zbirkama osobnih podataka u skladu sa Zakonom,
- da vode evidencije u skladu sa propisima koji se odnose na njihovu nadležnost,
- da donese odluku koja će sadržavati pravila obrade, i da uspostave i vode zbirku osobnih podataka o video-nadzoru sa zapisom,
- da uspostave i vode posebnu evidenciju o osobnim podacima koji su dati na korištenje korisniku osobnih podataka i svrsi za koju su osobni podaci dati.
- prekid obrade osobnih podataka na službenoj internet stranici.
- prekid obrade osobnih podataka putem video nadzora.

Za četiri kontrolora iz zdravstvenog sektora nisu donesena rješenja. Radi se o kontrolorima koji obrađuju posebne kategorije osobnih podataka i novoj oblasti za zaposlene u Agenciji, neophodno je izvršiti sveobuhvatnu analizu propisa iz oblasti zdravstvenog sektora i sagledati međunarodne standarde zaštite osobnih podataka u istoj.

Jedan kontrolor je Agenciji uložio žalbu na Rješenje inspektora o naloženim upravnim mjerama. Radilo se o žalbi Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine koja se odnosila na naloženu upravnu mjeru prekid obrade osobnih podataka objavljivanjem skeniranih izvjava o imovinskom stanju kandidata i izabranih članova tijela vlasti na službenoj internet stranici www.izbori.ba. Žalba je odbijena kao neosnovana i pokrenut upravni spor od strane kontrolora.

4.2.2. Revizijski inspekcijski nadzori

Izvršen je revizijski inspekcijski nadzori kod kontrolora „LRC inženjering“ d.o.o Sarajevo. Mjesečnim planom iz 2010. godine, revizijski inspekcijski nadzor bio je planiran za 27.12.2010. godine, ali je iz objektivnih razloga odgođen za 17.02.2011. godine.

Revizijskim inspekcijskim nadzorom utvrđeno je da je LRC uspostavio i vodi evidencije o zbirkama osobnih podataka shodno Zakonu i da vodi evidenciju o zaposlenim radnicima u skladu sa Zakonom o evidencijama u oblasti rada. Također, konstatirano je da u trenutku vršenja nadzora nije utvrđeno postojanje podataka o fizičkim osobama u evidenciji „Baza podataka fizičkih i pravnih osoba o kreditnim i nekreditnim zaduženjima“, te da kopija iste nije uništena nego se čuva u trezoru u banci.

4.2.3. Vanredni inspekcijski nadzori

Izvršena su četiri vanredna inspekcijska nadzora, dva u okviru postupka po prigovoru nositelja osobnih podataka i dva po službenoj dužnosti, i to kod sljedećih kontrolora:

- MUP-a RS - CJB Trebinje,
- Osnovne škole „Sveti Sava“ Istočno Novo Sarajevo,
- Federalnog ministarstva pravde,
- „DM drogerie markt“ d.o.o Sarajevo.

Vanrednim inspekcijskim nadzorom utvrđeni su nedostaci u pogledu obrade osobnih podataka i to neažurnosti operativne evidencije i dostavljanju tako neažurnih podataka drugom kontroloru OSA BiH, nezakonito prikupljanje uvjerenja o nekažnjavanju u konkursnoj proceduri za prijem u radni odnos odnosno imenovanje vještaka za područje Federacije BiH i obrada osobnih podataka sadržanih na bankovnoj kartici. U cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka, donesena su rješenja kojima su kontrolorima naložene sljedeće upravne mjere:

- ažuriranje operativne evidencije i zabrana dostavljanja podataka iz operativne evidencije;

- uništavanje uvjerenja o nekažnjavanju koja su prikupljena u konkursnoj proceduri za popunu radnog mjesta;
- uništavanje uvjerenja o nekažnjavanju koja su prikupljena po javnom pozivu za imenovanje vještaka za područje FBiH.
- izrečena prekršajna sankcija i izdat prekršajni nalog.

Za jednog kontrolora nije doneseno rješenje po izvršenom vanrednom inspeksijskom nadzoru jer nisu utvrđene nezakonitosti, o čemu je sačinjeno mišljenje koje je dostavljeno podnositelju prijave.

Jedan kontrolor uložio je žalbu Agenciji na Rješenje inspektora o naloženim upravnim mjerama. Radilo se o žalbi Federalnog ministarstva pravde koja se odnosila na naloženu upravnu mjeru uništavanja uvjerenja o nekažnjavanju, koja su prikupljena od kandidata u postupku po Javnom pozivu za imenovanje vještaka na području Federacije Bosne i Hercegovine, iz razloga što su od kandidata prikupljeni protivno zakonu. Žalba je odbijena kao neosnovana.

4.2.4. Praćenje izvršenja naloženih upravnih mjera

Održano je četrnaest (14) sastanaka sa predstavnicima različitih kontrolora u vezi izvršavanja naloženih upravnih mjera, i to sa predstavnicima Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Granične policije Bosne i Hercegovine, Centra za socijalni rad Istočna Ilidža, Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, Coloseum-Club Sarajevo, Ministarstvo inozemnih poslova Bosne i Hercegovine, Sparkasse bank d.d Sarajevo, Ministarstva unutarnjih poslova Kantona Sarajevo i Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine.

Kod dvadeset (20) kontrolora izvršena je analiza ukupno dvadeset šest (26) dostavljenih dokumenata o izvršenju naloženih upravnih mjera, dostavljenih evidencija o zbirkama osobnih podataka, a u nekim slučajevima plana sigurnosti osobnih podataka i pravilnika o provođenju Zakona. O uočenim nedostacima kontrolori su obavještavani pisanim putem a u nekim slučajevima i putem telefona. Kontrolori kod kojih je vršena navedena analiza su: Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka u BiH, MUP HNK, MUP KS, Sarajevo osiguranje d.d, MUP USK, Sparkasse bank d.d, Policija BD BiH, Služba za poslove sa strancima, Granična policija BiH, JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Kantona Sarajevo, Ministarstvo sigurnosti BiH, Agencija za istrage i zaštitu BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, MUP Kantona 10, VSTV BiH, MUP ZDK, MUP ZK Ljubuški, MUP PK Orašje i Ministarstvo financija i trezora BiH.

Udovoljeno je četiri zahtjeva kontrolora za produženje roka za izvršenje naloženih upravnih mjera.

U ovom dijelu posebno ističemo aktivnosti koje su poduzete prema Ministarstvu sigurnosti BiH povodom neizvršavanja naložene upravne mjere „Prestanak obrade osobnih podataka u evidenciji otisaka prstiju“ (AFIS). S tim u vezi, održana su dva sastanka sa predstavnicima Ministarstva na kojima je ukazano na značaj te evidencije. Budući da se radi o posebnoj kategoriji osobnih podataka, a s druge strane da su u pitanju policijski podaci za koje Ministarstvo nema pravni temelj za obradu niti ga može imati imajući u vidu činjenicu da nije policijsko tijelo, predloženo je, kao jedno od mogućih rješenja, da se AFIS kao evidencija u elektronskom obliku izmjesti u jedno od policijskih tijela na nivou BiH ili preda istom na rukovanje.

Agencija je Ministarstvu uputila i dva dopisa istog sadržaja, te naglasila da je, uvažavajući značaj evidencije otisaka prstiju za rad svih policijskih tijela u BiH, do sada ostala suzdržana od blokiranja ovih podataka i poduzimanja drugih mjera iz svoje nadležnosti. Ministarstvo sigurnosti BiH je svojim dopisom od 21.12.2011. godine obavijestilo Agenciju da je u pitanju „nesporazum koji je nastao iz razloga kompleksnosti sustava AFIS.“ Dalje su istakli, da su oni vlasnik AFIS sustava, da organiziraju tehnički pravilno rukovođenje i administriranje AFIS-a, da vrše monitoring i nadgledaju rad sustava kroz servise i logove, održavaju komunikaciju sa proizvođačem sistema SAFRAN–ORPHO i da na taj način omogućavaju njegovo funkcioniranje. Dalje ističu, da nemaju uvid u sadržaj te evidencije niti pristup istoj. Zaključili su da te radnje nemaju karakter obrade podataka i predložili da Agencija izvrši ponovni nadzor po ovom pitanju kako bi se otklonili nastali nesporezumi. Agencija će u narednom periodu izvršiti ponovni inspekcijski nadzor radi provjere navoda Ministarstva.

Uporedni podaci za 2009. – 2011. godinu

INSPEKCIJSKI POSLOVI			
	2009. godina	2010. godina	2011. godina
<i>Ukupno inspekcijskih nadzora</i>	21	40	17
<i>Redovni</i>	21	15	12
<i>Revizijski</i>	0	21	1
<i>Vanredni</i>	0	4	4
<i>Žalbe na rješenja inspektora</i>	3	3	2

Iako je predmet nadzorne djelatnosti Agencije, bio na kontrolorima u javnom sektoru, značajan dio poslova otpada na praćenje izvršenja upravnih mjera u policijskim tijelima.

Policijski sektor i dalje je u prioritetima kontrolne nadležnosti Agencije koji se u izvještajnom periodu ogledao u stručnom savjetovanju, prilikom sačinjavanja podzakonskih akata od strane istih kao i analiziranju dostavljenih obavijesti o zbirka osobnih podataka te davanju stručnih savjeta u pogledu izvršavanja svih upravnih mjera koje su naložene u prethodnom periodu. Svakom prilikom je isticana važnost ispunjavanja obveza u pogledu zaštite osobnih podataka, a posebno da je to preduvjet za razmjenu podataka prema Konvenciji o policijskoj saradnji između zemalja Jugoistočne Europe, a koju je ratificirala i BiH. Kolika je važnost zaštite osobnih podataka u ovom sektoru proizilazi iz Izvještaja Europske komisije o napretku Bosne i Hercegovine, kako je naprijed navedeno. Manji broj inspekcijskih nadzora posljedica je povećanja broja postupaka po prigovorima, službenoj dužnosti, a i zbog dužeg odsustva na bolovanju službenika koji se bave tim poslovima.

4.3. Kažnjavanje

Agencija je poduzela niz aktivnosti i stvorila formalne i tehničke pretpostavke za kažnjavanje. Tokom izvještajnog perioda izdat je jedan prekršajni nalog i to federalnom ministru pravde, kao odgovornoj osobi, jer je javnim oglasom za imenovanje vještaka na području FBiH zahtjevano dostavljanje uvjerenja o nekažnjavanju uz prijavu na javni poziv koji je raspisalo Federalno ministarstvo pravde. Kako Zakon o kaznenom postupku u FBiH propisuje da niko nema pravo tražiti od građanina da podnese dokaze o svojoj osuđivanosti, to je Federalni ministar pravde postupio protivno članku 227. stavak (4) ZKP FBiH. Na taj način je odgovoran za protuzakonitu obradu podataka iz kaznene evidencije, koje spadaju u posebnu kategoriju osobnih podataka, zbog počinjenja prekršaja iz članka 9. Zakona, a kažnjiv po članku 48. stavak (2) Zakona. Prekršajni nalog nije realiziran jer je okrivljeni zatražio sudsko odlučivanje.

U narednom periodu za očekivati je sve veći broj prekršajnih postupaka čime će se osigurati efikasnost Zakona.

4.4. Prigovori

Drugi važan instrument rada Agencije jesu postupci po prigovorima. Svaka osoba ima pravo da podnese prigovor Agenciji kada sazna ili posumnja da su njegovi osobni podaci protuzakonito obrađivani. U skladu sa Pravilnikom o postupku po prigovoru nositelja podataka u Agenciji za zaštitu osobnih podataka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH” br. 51/09), u Agenciji je obrađeno dvadeset devet predmeta po prigovorima nositelja podataka.

Prigovori su podneseni protiv sljedećih kontrolora:

- Federalnog MUP-a;
- Društva za zastupanje u osiguranju „Kasko team“ d.o.o. Sarajevo;
- MUP-a Republike Srpske – CJB Bijeljina - SJB Zvornik;
- MUP-a Kantona Sarajevo; (3)
- Zavoda PIO/MIO;
- Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida obrambeno-oslobodilačkog rata- Grupe za pitanja evidencija iz oblasti vojne obveze za područje općina Ilidža, Novo Sarajevo i Vogošća;
- Ministarstva inozemnih poslova BiH;
- MUP-a RS - CJB Trebinje;
- MUP-a Gornji Vakuf - Uskoplje;
- MUP-a RS – CJB Bijeljina - SJB Bratunac i MUP Hadžići;
- Raiffeisen bank Sarajevo;
- JP “Televizija Kantona Sarajevo“;
- JP „Rad“ Bratunac;

- „Autoprevoz“ a.d. Banja Luka;
- PU Konjic;
- KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o.Sarajevo;
- Granične policije BiH;
- OŠ“ Sveti Sava“ Istočno Novo Sarajevo;
- PU Goražde;
- JU „I srednja škola“ Cazin;
- Ministarstva prostornog uređenja Sarajevo;
- Portala „Javno.ba“;
- JU „Sarajevo art“ Sarajevo;
- Općine Cazin;
- NOS-Neovisnog operatora sustava u BiH;
- Općine Bužim;
- „Tehnomobil“ d.o.o.Sarajevo;
- JP Autoceste FBiH –Mostar;
- Gimnazije Dobrinja- Kanton Sarajevo;
- „EUROPRONET BOSNIA“ d.o.o.Sarajevo;
- NLB Razvojne banka –Banja Luka;
- Coloseum Cluba –Sarajevo;
- Centra za socijalni rad KS;

U cilju boljeg razumijevanja razloga za podnošenja prigovora i donesenih rješenja Agencije, svi prigovori svrstani su u nekoliko grupa koje, za potrebe ovog izvješća, ukratko obrazložimo. U izvještajnom periodu podneseno je trideset pet (35) prigovora nositelja osobnih podataka, zbog sumnje da je došlo do povrede prava na privatnost u pogledu obrade njihovih osobnih podataka od strane kontrolora.

Najveći broj prigovora se odnosio na nezakonito traženje dostavljanja uvjerenja o nekažnjavanju, uvjerenja o nekažnjavanju za privredni prijestup, uvjerenja da se ne vodi kazneni postupak, uvjerenja da se ne vodi prekršajni postupak uz prijavu na konkurs za prijem u radni odnos i prilaganje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti i to protiv sljedećih kontrolora: JP “Televizija Kantona Sarajevo“, KJKP „Gradski saobraćaj“ d.o.o.Sarajevo, OŠ“ Sveti Sava“ Istočno Novo Sarajevo, JU „I srednja škola“ Cazin, Ministarstva prostornog uređenja Sarajevo, JU „Sarajevo art“ Sarajevo, Općine Cazin, NOS - Neovisni operator sustava u BiH, Općina Bužim, JP Autoceste FBiH – Mostar, Gimnazije Dobrinja - Kanton Sarajevo.

Agencija je za četiri kontrolora donijela rješenja kojima je izrečena mjera zabrane prikupljanja uvjerenja o nekažnjavanju na način da se ista dostavljaju uz konkursnu prijavu i naloženo uništavanje svih uvjerenja o nekažnjavanju koja sa na navedeni način pribavljena. U jednom slučaju prigovor je djelomično uvažen u dijelu koji se odnosio na dostavljanje uvjerenja o nekažnjavanju uz konkursnu prijavu dok je u dijelu koji se odnosio na uvjerenje da se ne vodi kazneni postupak, prigovor odbijen kao neosnovan. U dva slučaja doneseni su zaključci kojima se prigovor odbija kao neosnovan odnosno kojim se prigovor odbacuje iz razloga što njihovo dostavljanje nije zahtjevano u konkursnoj proceduri, te iz razloga što podnositelj prigovora nije bio učesnik u postupku.

U jednom slučaju Agencija je dala mišljenje na prigovor nositelja osobnih podataka u pogledu dostavljanja uvjerenja o nekažnjavanju traženog u „Ponovnom javnom oglasu za imenovanje kandidata za pozicije predsjednika i članova skupština kantonalnih javnih komunalnih poduzeća“, objavljenog u dnevnim listovima „Dnevni avaz“ i „Oslobodenje“. Kontrolor protiv kojeg je podnesen prigovor je Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša Kantona Sarajevo. U mišljenju je iznesen stav Agencije da Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša Kantona

Sarajevo, kao kontrolor osobnih podataka, uvjerenje o nekažnjavanju prilikom provođenja konkursne procedure treba pribaviti po službenoj dužnosti, ukoliko za to ima pravni temelj.

Kao drugu grupu prigovora izdvajamo one koji su se odnosili na obradu osobnih podataka kroz vođenje operativne evidencije i davanje podataka iz istih tijekom sigurnosnih provjera za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima. Naime, nositelji osobnih podataka podnijeli su prigovor protiv kontrolora MUP-a Kantona Sarajevo i MUP-a Republike Srpske, koji se odnosio na nezakonito davanje podataka iz operativne policijske evidencije. Agencija je rješenjem naložila kontrolorima da se uzdrže od nezakonite obrade osobnih podataka podnositelja prigovora te da blokiraju i unište njihove osobne podatke u operativnoj evidenciji. Podaci u operativnoj evidenciji su bez ikakvog značaja za sigurnosnu provjeru, jer se takvi podaci mogu koristiti samo u policijske i ni u koje druge svrhe. Činjenica da se neka osoba vodi u operativnoj policijskoj evidenciji ne može imati nikakve štetne posljedice po tu osobu u postupku sigurnosnih provjera. Nijedan od kontrolora nije pokrenuo upravni spor nego je obavijestio Agenciju o provođenju naloženih mjera.

U treću grupu prigovora svrstavaju se prigovori podneseni od strane uposlenika Ministarstva obrane BiH, protiv MUP-a Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i MUP-a Hercegovačko-neretvanske županije/kantona Mostar. Navedeni MUP-ovi, u tijeku sigurnosne provjere za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima stupnja »TAJNO«, dostavili su podatke iz kaznene evidencije za podnositelje prigovora Obavještajno sigurnosnoj agenciji BiH (u daljem tekstu: OSA BiH) protivno odredbama Zakona. Naime, navedeni kontrolori dostavili su podatke iz kaznene evidencije podnositelja prigovora koji ne predstavljaju sigurnosnu smetnju, jer su za podnositelje prigovora prestale pravne posljedice osude. Agencija je rješenjem naložila kontrolorima da se uzdrže od nezakonite obrade osobnih podataka podnositelja prigovora te da izbrisu osobne podatke istih iz kaznene evidencije. I u navedenim slučajevima kontrolori su postupili u skladu sa naloženim mjerama o čemu su obavijestili Agenciju.

Tri prigovora podnesena su protiv MUP-a KS, PIO/MIO FBiH i Grupe za vođenje evidencija o posebnom stažu Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida obrambeno – oslobodilačkog rata (u daljem tekstu: Grupa), koji su nezakonito obrađivali podatke podnositelja prigovora izdavanjem uvjerenja o posebnom stažu, u svrhu umirovljavanja podnositelja prigovora, Uvjerenje o posebnom stažu može se izdati samo nositelju osobnih podataka. Pravo nositelja podataka je da raspolaže posebnim stažom i on odlučuje o tome da li će isti upisati u staž osiguranja ili ne.

Rješenjem Agencije zabranjeno je Ministarstvu unutarnjih poslova Kantona Sarajevo da pribavlja i obrađuje osobne podatke podnositelja prigovora bez njihove suglasnosti; Federalnom zavodu za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje naloženo je da osobne podatke podnositelja prigovora koji se odnose na poseban staž, a koje je neovlašteno dobio, uništi; te opomenuta Grupa za pitanja evidencija iz oblasti vojne obveze za područje općina Ilidža, Novo Sarajevo i Vogošća da se uzdrži od nezakonite obrade osobnih podataka podnositelja prigovora.

Prigovor je podnesen i protiv MUP –a RS, CJB Bijeljina – SJB Zvornik, i to zbog neizdavanja putovnice nositelju osobnih podataka zbog činjenice da mu OIB (koji je točan i na temelju kojeg mu je ranije izdavana putovnica) nije, zbog propusta nadležnih matičnih ureda, upisan u matičnu knjigu rođenih i matičnu knjigu državljana. Rješenjem je naloženo SJB Zvornik da, kod nadležnih matičnih ureda u Tuzli i Banovićima, pokrene postupak upisa OIB nositelja podataka, radi dopune i evidentiranja istog u matičnu knjigu rođenih koja se vodi u matičnom uredu Tuzla i u matičnu knjigu državljana koja se vodi u matičnom uredu Banovići, tako da isti bude autentičan i točan, te da na temelju tako ažuriranih podataka izda putnu ispravu.

Kao posebna grupa prigovora izdvajaju se prigovori koji su djelomično uvaženi, a podneseni su protiv MUP-a Kantona Sarajevo, Autoprevoz a.d. banja Luka i Granične policija BiH.

Podneseni prigovori odnosili su se na neažuriranje osobnih podataka zbog čega su, u prekršajnom postupku koji se vodio protiv podnositelja prigovora, korišteni netočni podaci, te je naloženo kontroloru da iste ažurira. Jedan prigovor odnosio se na korištenje video nadzora od strane kontrolora u kom slučaju je Agencija rješenjem odbila prigovor u dijelu koji se odnosio na obradu podataka putem video nadzora. Utvrđeno je da obradom podataka putem video nadzora nije došlo do povrede prava na privatnost, jer su zaposleni o tome bili obaviješteni i isto je vršeno u svrhu zaštite imovine poduzeća. Agencija je naložila kontroloru da uspostavi i vodi Evidenciju o zbirkama osobnih podataka u skladu sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka, da dostavi Agenciji podatke iz evidencije kao i da donese Plan sigurnosti podataka kojim se određuju tehničke i organizacijske mjere za sigurnost osobnih podataka.

Jedan prigovor, iz ove grupe, odnosio se na protuzakonito dostavljanje osobnih podataka trećoj strani. Rješenjem Agencije je utvrđeno da je kontrolor imao zakonski temelj za obradu osobnih podataka podnositelja prigovora, ali da bez njegove suglasnosti nije iste mogao dostaviti trećoj strani.

U sljedeću grupu prigovora spadaju prigovori podneseni protiv Federalnog Ministarstva unutarnjih poslova i „europroNET“ d.o.o Sarajevo, koji su odbijeni kao neosnovani. U prvom slučaju prigovor je podnesen zbog načina dostavljanja platne liste, a u drugom zbog dostavljanja osobnih podataka korisnika usluga koji nisu izmirili svoje obveze prema kontroloru, koji je na osnovu ugovora o nalogu, dostavio obrađivaču podatke dužnika isključivo u cilju naplate svojih dospjelih potraživanja. U provedenom postupku utvrđeno je da kontrolori obrađuju osobne podatke u skladu sa zakonom kojim je utvrđena njihova nadležnost, čime je ispoštovano načelo pravičnosti i zakonitosti propisano Zakonom.

U prigovoru koji je Agenciji podnesen protiv Ministarstva sigurnosti BiH usvojen je prigovor i Ministarstvo upozoreno da je dužno postupati u skladu sa Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu i Zakonom.

U jednom predmetu u kojem je web portal www.javno.ba izvršio obradu osobnih podataka podnositelja prigovora objavljivanjem rješenja o invalidnini i posebnoj staži, Agencija je od podnositelja prigovora zahtjevala dopunu istog u smislu identificiranja osobe, tj. javnog tijela odgovornog za dostavu informacija web portalu, jer se na obradu osobnih podataka u novinarske svrhe ne primjenjuju odredbe Zakona, osim odredbi o sigurnosti i povjerljivosti kao i o odgovornosti za štetu.

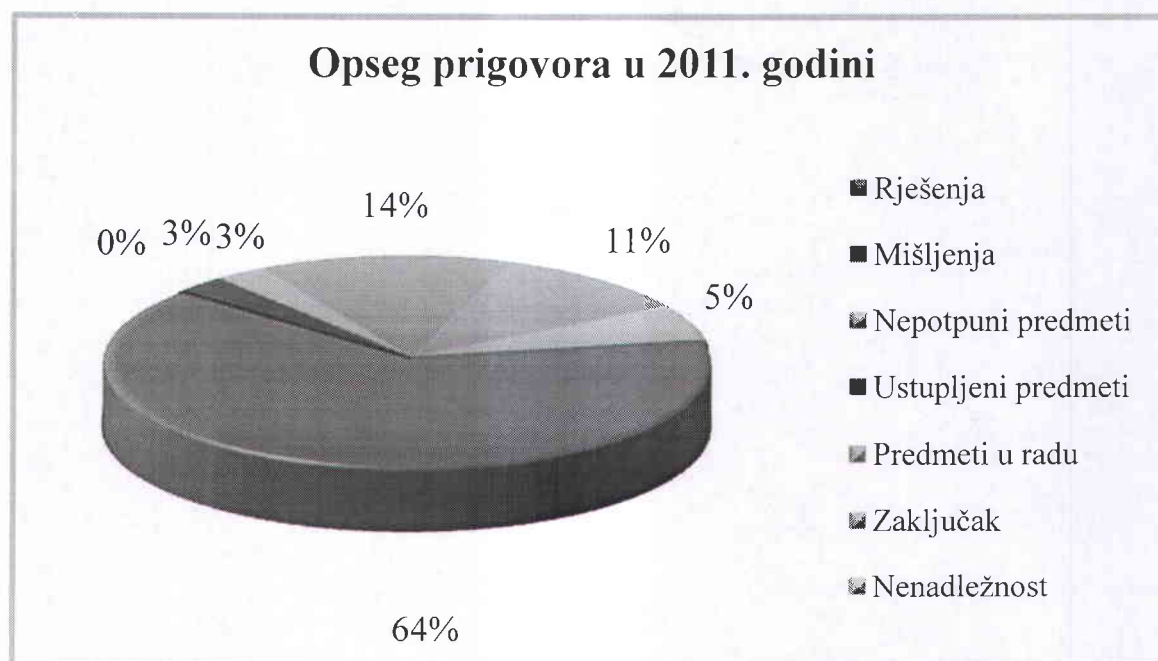
U dva predmeta Agencija je podnositeljima prigovora poslala obavijest o nenadležnosti, budući da prigovor nije sadržavao elemente povrede prava na privatnost u pogledu obrade osobnih podataka. Naime, radilo se o postupku izdavanje osobne karte i vođenja podataka u evidenciji prebivališta državljana BiH.

U četiri predmeta Agencija je zaključkom obustavila postupak po prigovoru protiv: Ministarstva inozemnih poslova BiH, JU „Sarajevo art“, „Coloseum club“ d.o.o Sarajevo i JU „Centar za socijalni rad“. Prigovori podneseni protiv kontrolora: Općine Cazin, Gimnazije Dobrinja, JP Autoceste FBiH, Tehnomobil d.o.o Sarajevo i NLB Razvojne banke Banja Luka su u postupku rješavanja.

Usporedni podaci 2009. – 2011. godinu

PRIGOVORI			
	2009.godina	2010. godina	2011. godina
<i>Ukupno prigovora</i>	7	29	35
<i>Rješenja</i>	7	17	23
<i>Mišljenja</i>	0	7	1
<i>Ustupljeni predmeti</i>	0	1	0
<i>Nepotpuni predmeti</i>	0	3	1
<i>Zaključak</i>	0	0	4
<i>Nenadležnost</i>	0	0	2
<i>Predmeti u radu</i>	0	1	5

Napomena: jedan prigovor prenesen iz 2010.godine i rješenje urađeno u 2011.godini.

4.5. Postupci Agencije po službenoj dužnosti

Bilo kakvo saznanje da je došlo do protuzakonite obrade osobnih podataka za Agenciju predstavlja obavezu da po službenoj dužnosti pokrene postupak. S tim u vezi u izvještajnom periodu Agencija je pokrenula i provela trideset četiri postupaka po službenoj dužnosti u kojima je utvrđivala zakonitost obrade osobnih podataka kod sljedećih kontrolora:

- Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije Posavske,
- ELTA – MT d.o.o Tuzla,
- TXTV d.o.o Tuzla,
- Ministarstva odbrane BiH,
- Udruženja samostalnih taxi vozača „Sarajevo taxi“,
- Karate saveza BiH,
- ADS-a FBiH,
- Ministarstva bezbjednosti BiH,
- MUP-a RS,
- BH Telecoma d.d Sarajevo,
- „Telekomunikacije Republike Srpske“ a.d. Banja Luka,
- JP „Hrvatske telekomunikacije“ d.d Mostar,
- Udruženja građana Bosanskohercegovački automoto klub BIHAMK, Sarajevo,
- JU Srednje hemijske škole Tuzla,
- OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zelinja Donja, Gradačac
- JU Srednje elektrotehničke škole Mostar,
- Univerziteta u Bihaću
- BOBAR osiguranja a.d. Banja Luka,
- Konzuma d.d Sarajevo,
- „DM drogerie markt“ d.o.o Sarajevo,
- Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH,
- „JP Olimpijski bazen Otoka“ d.o.o Sarajevo,
- „Mtel“ a.d. Banja Luka,
- MUP-a Srednjobosanskog kantona,
- Državne agencije za istrage i zaštitu BiH,
- Kantonalne privredne komore Tuzla,
- Ministarstva finansija Zeničko – dobojskog kantona,
- Univerziteta u Sarajevu,
- Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona,
- Savjet ministara BiH,
- „Tuš trade“ d.o.o Bihać,
- Internet portala www.intermezzo.ba,
- JU OŠ „Bristovi“ Bugojno,
- Ministarstva za boračka pitanja Kantona Sarajevo i
- Osnovnog suda Banja Luka.

Najveći broj predmeta koji su u Agenciji obrađeni po službenoj dužnosti odnosio se na obradu osobnog identifikacijskog broja, osobne karte ili fotokopije osobne karte, objavu osobnih podataka na internetu, traženje uvjerenja o nekažnjavanju i zdravstvenoj sposobnosti u konkursnoj proceduri.

U vezi ovih postupaka izdvajamo postupak vođen protiv Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH (u daljem tekstu: BD BiH), a u vezi obrade osobnih podataka ovlaštenih osobe za zastupanje u

rješenjima o registraciji poslovnih subjekata kao i objavljivanje tih rješenja na internet stranici Službenog glasnika BD BiH.

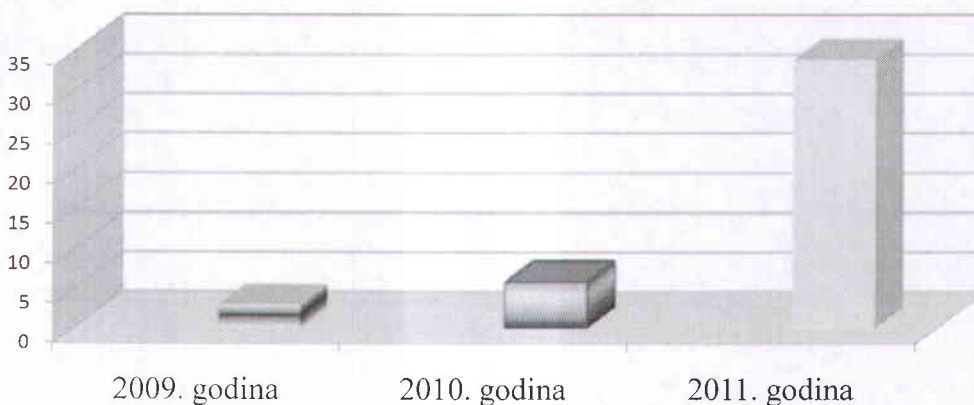
U skladu sa Zakonom o registraciji poslovnih subjekata BD BiH, Osnovni sud BD BiH, rješenje o registraciji poslovnih subjekata objavljuje u elektronskim izdanjima službenog glasnika. Rješenja o registraciji sadrže OIB, broj osobne karte ili putne isprave i adresu prebivališta, što je protivno Zakonu o registraciji poslovnih subjekata u BiH. Isti zakon jasno propisuje koji su to obavezni javni podaci za poslovne subjekte te da rješenja o registraciji treba da sadrže samo ime i prezime osobe ovlaštenog za zastupanje. Kada se tome doda objava ovih rješenja na internet stranicama Službenog glasnika BiH nezakonita obrada osobnih podataka dobija na težini budući da su ti podaci kontinuirano dostupni neograničenom broju osobe. Osnovnom sudu BD BiH je zabranjeno da obrađuje ove osobne podatke u rješenjima o registraciji poslovnih subjekata.

Budući da se radi o situaciji i načinu postupanja koji je isti u svim registracionim sudovima u BiH jer su zakoni, počev od Okvirnog zakona o registraciji na nivou BiH do entitetskih usklađeni, kao i da je svima dostupan isti informacioni sistem u kojem se objavljuju rješenja o registraciji, nastojali smo da ovaj slučaj posluži kao primjer drugima u uspostavljenju prakse u skladu sa važećim zakonom. S tim u vezi, uputili smo dopis entitetskim ministarstvima pravde koji će, u skladu sa svojom nadležnošću, svim registracionim sudovima na svom području dostaviti stav Agencije da je obrada osobnih podataka o JMB, broju osobne karte ili putne isprave i adrese prebivališta u rješenjima o registraciji nezakonita.

Uporedni podaci 2009-2011 godina

POSTUPCI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI			
	2009. godina	2010. godina	2011. godina
<i>Ukupno postupaka po službenoj dužnosti</i>	3	6	35

Uporedba postupaka po službenoj dužnosti između 2009. i 2011. godine

4.6. Upravni sporovi

U izvještajnom periodu okončano je šest (6) upravnih sporova pokrenutih protiv konačnih rješenja Agencije.

Presudama Suda BiH potvrđena su rješenja Agencije i odbijene su tužbe kontrolora: JP "Grijanje" Zenica, JP "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Zenica i dvije fizičke osobe. Presudama Suda BiH potvrđena su rješenja Agencije da predmetni kontrolori nemaju pravni temelj za obradu osobnog identifikacijskog broja u svrhu zaključivanja ugovora o pružanju komunalnih usluga. Obrada osobnog identifikacijskog broja je zakonita ukoliko postoji propis kojim se utvrđuje pravo na obradu osobnog identifikacijskog broja, u skladu sa člankom 18. stavak (2) Zakona o osobnom identifikacijskom broju. Također, presudama Suda BiH, potvrđena su rješenja Agencije kojima su odbijeni prigovori fizičkih osoba.

U jednom slučaju utvrđeno je da je podatak o mjestu rođenja u izvodu iz matične knjige rođenih i matičnoj knjizi istovjetan, te da nije došlo do povrede prava privatnost podnositelja prigovora.

U drugom slučaju utvrđeno je da nije došlo do povrede prava na privatnost podnositelja prigovora u slučaju pristupa, preuzimanja, umnožavanja i distribuiranja osobne dokumentacije u konkursnoj proceduri za imenovanje ravnatelja jedne škole.

U toku su dva upravna spora koja se vode pred Sudom BiH protiv konačnih rješenja Agencije pokrenuta od strane LRC "Inžinjeri" i jedne fizičke osobe.

„LRC“ inžinjeri d.o.o. Sarajevo pokrenuo je upravni spor protiv rješenja Agencije kojim je naloženo da prekine obradu osobnih podataka u Evidenciji LRC bazi podataka fizičkih i pravnih osoba o kreditnim i nekreditnim zaduženjima koje obrađuje bez suglasnosti nositelja osobnih podataka i iste uništi ili da pribavi suglasnosti nositelja osobnih podataka u cilju vođenja predmetne evidencije, te da davanje osobnih podataka korisnicima vrši u skladu sa člankom 17. Zakona. Napominjemo da je odgovor na ovaj tužbeni zahtjev dostavljen Sudu BiH u 2010. godini.

Po tužbi fizičke osobe, podnesenoj protiv Agencije, radi poništenja konačnog upravnog akta kojim je prigovor tužitelja zbog zlouporabe osobnih podataka od strane JU Mješovita srednja škola Doboj Istok odbijen kao neosnovan, pripremljen je odgovor na tužbu i dana 11.01.2011. godine dostavljen Sudu BiH.

U dva slučaja, presudama Suda BiH, uvažene su tužbe kontrolora i to Središnjeg izbornog povjerenstva BiH i Općine Maglaj i poništena rješenja Agencije. Agencija je Apelacijskom Odjeljenju Suda BiH podnijela dva zahtjeva za preispitivanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je uvažena tužba za pokretanje upravnog spora, a rješenja Agencije poništeno.

a) U upravnom sporu koji je 2010. godine pokrenula Općina Maglaj protiv rješenja Agencije kojim je usvojen prigovor nositelja osobnih podataka, jer nije postojao valjan pravni temelj za dostavljanje izvoda iz matične knjige vjenčanih zainteresiranoj osobi, u svrhu pokretanja izvršnog postupka, Sud BiH je dodnio presudu kojom se poništava rješenje Agencije. Zahtjev je uloženi zbog povrede pravila postupka i zbog povrede zakona BiH. Iako su važne povrede pravila postupka, za potrebe ovog izvještaja nećemo ih obrazlagati. Agencija smatra da je presudom Suda BiH došlo do povrede odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka, Zakona o izvršnom postupku FBiH, Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH i Uredbe sa zakonskom snagom o matičnim knjigama. Naime, Agencija je rješenjem utvrdila i u zahtjevu za preispitivanje istakla, da je Općina Maglaj postupila protivno načelima obrade osobnih podataka kojima je propisano, da je kontrolor obvezan da osobne podatke obrađuje na pravičan i

zakonit način i da osobne podatke koje prikuplja za posebne, izričite i zakonite svrhe ne obrađuje na bilo koji način koji nije u skladu s tom svrhom.

Sud BiH je, suprotno rješenju Agencije, tvrdio da je Općina Maglaj postupala u skladu sa Uredbom sa zakonskom snagom o matičnim knjigama i izdala izvod iz matične knjige vjenčanih zainteresiranoj osobi. Međutim, navedenom Uredbom nije jasno definirano ko se smatra zainteresiranom osobom, zbog čega je Agencija i zauzela stav da, uzimajući u obzir da će se osobni podaci podnosioca prigovora koristiti u izvršnom postupku, svojstvo zainteresirane osobe u konkretnom slučaju može imati samo nadležni sud, zbog čega je donijela rješenje u kojem je naložila Općini Maglaj da se uzdrži od nezakonitog izdavanja uvjerenja iz matičnih knjiga.

Smatrajući da je neprihvatljivo da se podacima u matičnim knjigama raspolaže na način da se svakome, bez utvrđivanja pravnog interesa, izdaju izvodi iz matičnih knjiga i vrijeđa pravo na privatnost nositelja podataka, što bi ovakvom presudom, definitivno, bilo omogućeno najširem krugu fizičkih i pravnih osoba, Agencija je uložila zahtjev za preispitivanje pozivajući se na naprijed navedeno.

b) Drugi upravni spor pokrenulo je Središnje izborno povjerenstvo BiH o kome smo pisali u točki 3.5. ovog Izvješća.

Pregled okončanih upravnih sporova protiv rješenja Agencije u 2011. godini

Redni broj	Tužitelj	Donesena odluka suda
1.	JP „Grijanje“ Zenica	tužba odbijena.
2.	Fizička osoba	tužba odbijena.
3.	Fizička osoba	tužba odbijena.
4.	JP „Vodovod i kanalizacije“ d.o.o Zenica	tužba odbijena.
5.	Općina Maglaj	tužba uvažena; uložena vanredni pravni lijek
6.	Središnje izborno povjerenstvo BiH (SIP BiH)	tužba uvažena; uložena vanredni pravni lijek

Uporedni podaci za 2009. – 2011. godinu

SUDSKI SPOROVI			
	2009. godina	2010. godina	2011. godina
<i>Ukupno sudskih sporova</i>	3	5	1
<i>Upravni spor pokrenut od kontrolora</i>	2	3	1
<i>Upravni spor pokrenut od fizičke osobe</i>	1	1	0
<i>Upravni spor pokrenut od zainteresirane osobe</i>	0	1	0

4.7. Mišljenja

Agencija je dala tri mišljenja na nacрте Zakona i to:

- Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, čiji je predlagač Ministarstvo sigurnosti BiH;
- Nacrt Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima čiji je predlagač Ministarstvo pravde BiH;
- Prijedlog Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, dostavljen od strane Predstavničkog doma PS BiH.

Mišljenje na Nacrt Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, između ostalog, sadrži primjedbu da je, u članku 103. koji propisuje obradu biometrijskih podataka stranaca, potrebno primijeniti standard EU. Pošto članak 13. Uredbe EU 810/2009 o uspostavi Zakonika Unije o vizama propisuje prikupljanje biometrijskih identifikatora aplikacija koji obuhvataju fotografiju i otiske 10 prstiju, to mišljenje je dato za usklađivanje članka 103. sa Uredbom, te brisanje dijela odredbe koja bi obvezivala uzimanje potpisa od stranca.

Mišljenje na Nacrt Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, između ostalog sadrži, primjedbu u pogledu uvođenja u taj zakon odredbe na temelju koje će Ministarstvo pravde, neposredno Agenciji za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka i drugim državnim tijelima koji posjeduju i vode baze podataka vezano za fizičke i pravne osobe, dostavljati zamolnicu stranog pravosudnog tijela koja sadrži zahtjev za dostavu podataka o fizičkoj i pravnoj osobi. Na ovaj način bili bi zaobiđeni nadležna pravosudna i druga državna tijela. Prosljeđivanje zamolnice nadležnom domaćem pravosudnom tijelu najbolji je jamac zaštite osobnih podataka, jer upravo sudovi, postupajući po zahtjevu iz zamolnice primjenjuju relevantne pravne propise, kao što je Zakon o kaznenom postupku.

Što se tiče mišljenja na Prijedlog Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, istakli bi primjedbu datu na odredbu kojom se uspostavlja informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima koji, prema predloženoj odredbi, ne bi potpadao pod Zakon o zaštiti osobnih podataka te Agencija ne bi imala kontrolu zakonitosti obrade podataka u navedenom sustavu. Ovo je u suprotnosti sa Ustavom BiH kao i preuzetim međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine. Posebnu dimenziju u ovom slučaju daje činjenica, da je Agencije prethodno zabranila obradu osobnih podataka na takav način od strane Agencije za

državnu službu BiH. Ponovo naglašavamo da treba biti obazriv kod usvajanja zakona kojima se regulira obrada osobnih podataka, jer svako od tih rješenja može biti predmet ocjene od domaćih kao i međunarodnih institucija.

Osim toga Agencija je obradila stotinu četrnaest (114) predmeta po zahtjevima za davanje mišljenja u vezi sa zaštitom osobnih podataka, od strane javnih tijela, te pravnih i fizičkih osoba. Javnim tijelima dato je četrdeset četiri (44) stručna mišljenja, pravnim osobama devetnaest (19) i fizičkim osobama pedeset jedno (51) stručno mišljenje. Najveći broj mišljenja, Agencija je dala u vezi sa sljedećim pitanjima obrade osobnih podataka:

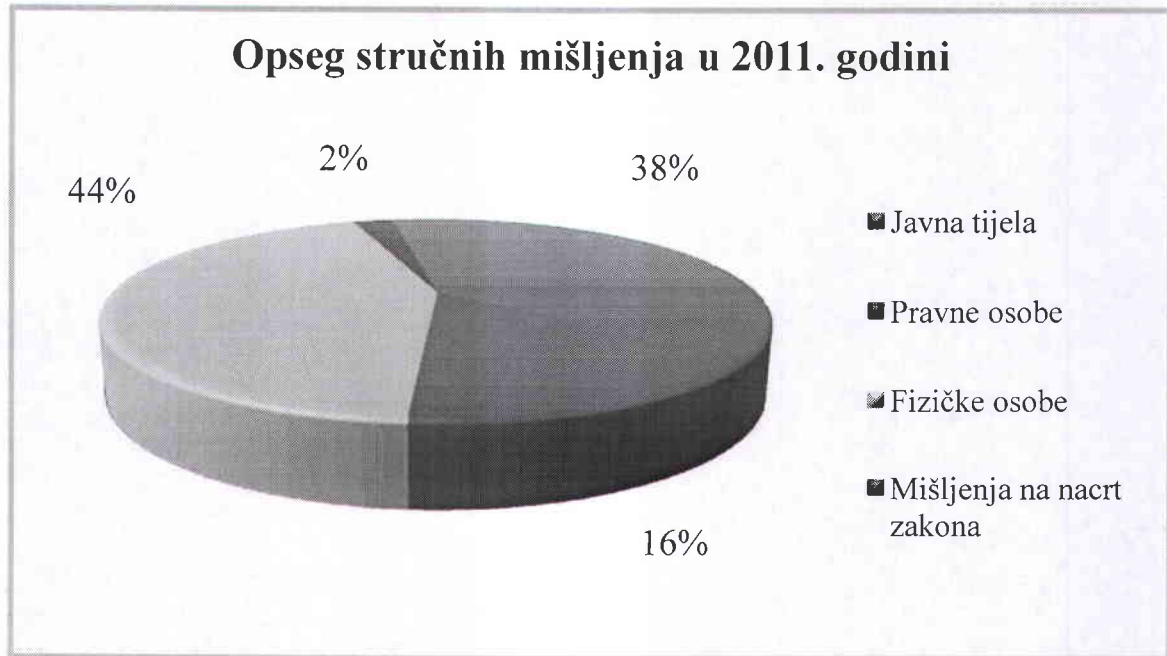
- pojam osobnog podatka i pravni temelj za obradu osobnih podataka,
- davanje osobnih podataka korisniku i prijenos osobnih podataka u inozemstvo,
- obrada osobnog identifikacijskog broja,
- obrada osobnih podataka u izvršnom i kaznenom postupku,
- obrada osobnih podataka iz kaznene evidencije i izdavanje uvjerenja o nekažnjavanju, uvjerenja da se ne vodi kazneni postupak i i uvjerenja o nekažnjavnju za privredni prijestup,
- korištenje kopije osobnih dokumenata u različitim postupcima (osobne karte, putovnice i prijave prebivališta/boravišta),
- obrada biometrijskih podataka kao posebne kategorije osobnih podataka,
- objavljivanje osobnih podataka na službenim web stranicama,
- objavljivanje osobnih podataka korisnika komunalnih usluga i suvlasnika stambene zgrade na oglasnim pločama,
- obrada osobnih podataka u novinarske svrhe.

U svim zahtjevima za davanje mišljenja, Agencija je upućivala kontrolore na značenje osnovnih načela obrade osobnih podataka propisanih Zakonom te s tim u vezi, upućivala na način njihove primjene u konkretnim slučajevima. Veliki broj zahtjeva se, i u ovom izvještajnom periodu, odnosio na davanje mišljenja u pogledu rješavanja zahtjeva za prijenos podataka trećoj strani.

Uporedni podaci za 2009. – 2011. godinu

STRUČNA MIŠLJENJA			
	<i>2009. godina</i>	<i>2010. godina</i>	<i>2011. godina</i>
<i>Ukupno stručnih mišljenja</i>	22	89	114
<i>Javnim tijelima</i>	14	47	44
<i>Pravnim osobama</i>	6	14	19
<i>Fizičkim osobama</i>	2	28	51
<i>Mišljenje na nacrt Zakona</i>	0	0	3

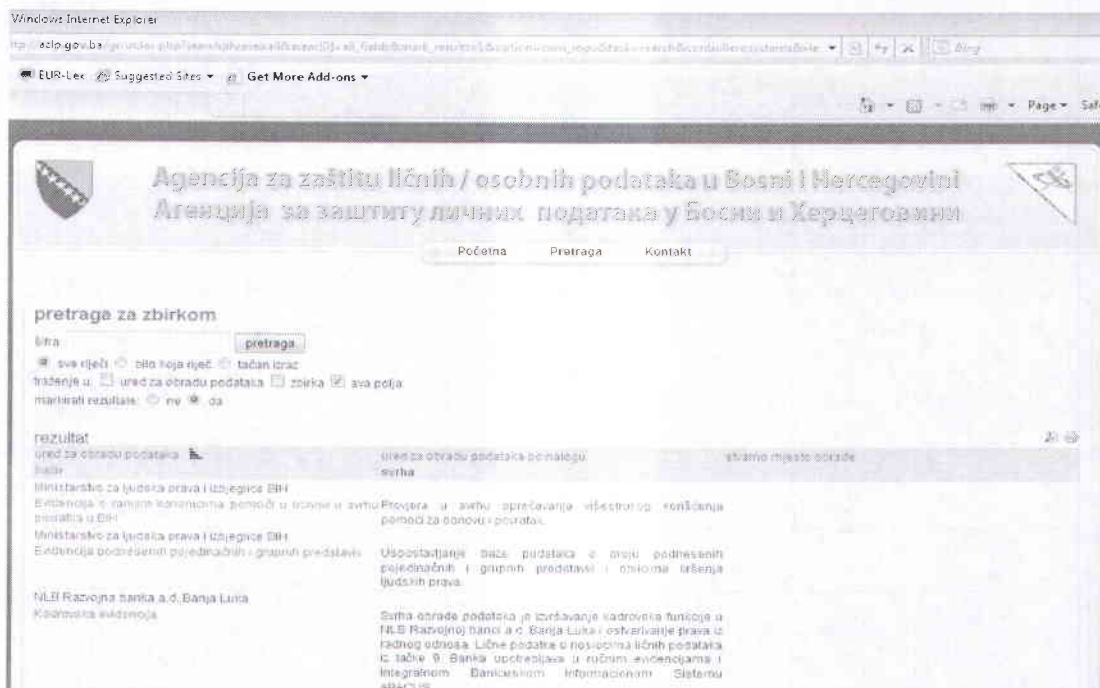
Opseg stručnih mišljenja u 2011. godini

4.8. Središnji registar

Agencija je uspostavila Središnji registar što je jedna od zakonskih obveza iste. Središnji registar predstavlja elektroničku evidenciju osnovnih podataka o zbirkama koje vode kontrolori i ima za cilj da nositelje podataka informira koje osobne podatke kontrolori mogu prikupljati i na drugi način obrađivati. Ove informacije, Agencija objedinjava i objavljuje, na koji način i nastaje Središnji registar.

Ujedno, Središnji registar pruža mogućnost Agenciji za sagledavanje i analizu koje vrste podataka su sadržane u zbirkama osobnih podataka kontrolora u određenoj oblasti.

Registracija kontrolora obveza je kontrolora da prije uspostavljanja zbirke osobnih podataka dostave Agenciji obavijest o namjeravanom uspostavljanju zbirke osobnih podataka sa informacijama o zbirci osobnih podataka propisanim u člankom 13. Zakona. Način ispunjavanja ove obveze propisan je Pravilnikom o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“ br. 52/09).

Ukupno trideset jedan (31) kontrolor dostavio je Agenciji evidencije o zbirkama osobnih podataka, od čega je dvanaest (12) javnih tijela izvršilo prijavljivanje zbirki osobnih podataka, te devetnaest (19) pravnih osobe dostavilo obavijesti o namjeravanom uspostavljanju zbirke osobnih podataka.

Javna tijela koja su dostavljanjem evidencije o zbirci osobnih podataka izvršila prijavljivanje zbirki osobnih podataka su: Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo financija i trezora BiH, Granična policija BiH, Služba za poslove sa strancima, JU „Kantonalni centar za socijalni rad“, Centar za socijalni rad – Istočna Ilidža, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, Agencija za državnu službu BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo obrane BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu i Policija Brčko distrikta BiH.

Pravne osobe koje su dostavile obavijest o namjeri uspostavljanja zbirke osobnih podataka su: Sparkasse Bank d.d, MKF EKI Sarajevo, American Councils for International Education, GlaxoSmithKline d.o.o Sarajevo, GlaxoSmithKline Predstavništvo u BiH, Sarajevo – osiguranje d.d Sarajevo, Grand Auto d.o.o Tuzla, HIT Coloseum d.o.o Sarajevo, Auto Centar Boras d.o.o Mostar, „Avon Cosmetics BiH“ d.o.o Sarajevo, Novo Nordisk Pharma d.o.o Sarajevo, Centar za financijsko i kreditno savjetovanje Tuzla, HBO Češka Republika, Hypo Alpe Adria Bank a.d. Banja Luka, Balkan Investment Bank a.d. Banja Luka, Ericsson d.o.o Sarajevo, Volks Bank BH d.d Sarajevo, AstraZeneca B-H d.o.o Sarajevo i „DM drogerie markt“ d.o.o Sarajevo.

Registrirano je ukupno devetnaest kontrolora (19) i dvijestotine pet (205) zbirki osobnih podataka., kako slijedi:

- Služba za poslove sa strancima	20 zbirki osobnih podataka
- Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine	4 zbirke osobnih podataka
- Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona Sarajevo	58 zbirki osobnih podataka
- Ministarstvo inozemnih poslova BiH	8 zbirki osobnih podataka
- Ministarstvo financija i trezora BiH	2 zbirke osobnih podataka
- Granična policija BiH	20 zbirki osobnih podataka
- JU „Kantonalni centar za socijalni rad“	9 zbirki osobnih podataka
- Centar za socijalni rad – Istočna Ilidža	10 zbirki osobnih podataka
- Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH	10 zbirki osobnih podataka
- Ministarstvo unutarnjih poslova USK	42 zbirke osobnih podataka
- Sparkasse Bank d.d	6 zbirki osobnih podataka
- MKF EKI Sarajevo	1 zbirka osobnih podataka
- American Councils for International Education	1 zbirka osobnih podataka
- GlaxoSmithKline d.o.o Sarajevo	1 zbirka osobnih podataka
- GlaxoSmithKline Predstavništvo Sarajevo	1 zbirka osobnih podataka
- Sarajevo – osiguranje d.d Sarajevo	8 zbirki osobnih podataka
- Grand Auto d.o.o Tuzla	1 zbirka osobnih podataka
- HIT Coloseum d.o.o Sarajevo	2 zbirke osobnih podataka
- Auto Centar Boras d.o.o Mostar	1 zbirka osobnih podataka

Registracija kontrolora ne znači da je zakonita obrada osobnih podataka koju isti vrše, nego da su ispunjene obveze na koje su dužni u skladu sa Zakonom u pogledu prijavljivanja informacija iz evidencije o zbirkama osobnih podataka. Samom registracijom ni u kom slučaju nije

Sarajevo-Sarajevo, Vilsonovo šetaliste broj 10. -Вилсоново шеталиште број 10.,

Tel / Тел ++387 33 726 250 Faks- /Факс 726 251

isključena mogućnost da Agencija na osnovu prigovora nositelja osobnih podataka, putem inspeksijskog nadzora ili po službenoj dužnosti, provjerava zakonitost obrade osobnih podataka.

Od osnivanja do danas, u Središnji registar upisano je 36 kontrolora i 268 zbirki osobnih podataka. U cilju povećanja broja registriranih kontrolora putem službene internet stranice Agencije upućen je poziv svim kontrolorima da Agenciji dostave evidencije o zbirkama osobnih podataka koje vode.

4.9. Informacijski sustav

Nastavljene su aktivnosti na razvoju informacijskog sustava Agencije, a najznačajne aktivnosti bile su vezane za instaliranje novog hardware-a i sistemskog software-a, uspostavljanje File servera i razvoj Interne baze. U cilju razvoja Informacijskog sustava Agencije, u toku 2011. godine nabavljena su i instalirana 4 Blade servera i Microsoft SQL Server baza podataka. Reinstalacijom sustava stekli su se svi tehnički preduvjeti za daljni razvoj informacijskog sustava, odnosno uspostavu File servera i Interne baze.

File server omogućava zaposlenim da snimaju kopije akata nastalih u radu, na diskovni prostor servera i na taj način iste učine dostupnim drugim korisnicima. Na ovaj način se olakšava rad zaposlenim u Agenciji, što je i bio cilj uspostave File servera.

Za potrebe uspostavljanja File servera, na serveru Agencije instaliran je operativni sustav Windows Server 2008 i izvršena su potrebna podešavanja računalne mreže. Pripremljen je prijedlog logičke strukture funkcioniranja kao i prijedlog prava pristupa svih zaposlenih u Agenciji. Na osnovu toga su kreirane korisničke grupe i dodani korisnici na server. Osim toga pripremljeno je, i svim zaposlenim proslijeđeno, korisničko uputstvo.

U toku 2011. godine započet je razvoj Interne baze. Cilj uspostave Interne baze je da se omogućí zaposlenim na poslovima inspekcija, prigovora, mišljenja i Središnjeg registra da na jednom mjestu i na jednostavan način mogu evidentirati sve aktivnosti vezane za ove poslove, kao i da se kontrolorima omogućí da samostalno unose podatke u Središnji registar. Naime, zaposleni na ovim poslovima, kroz Internu bazu, mogu da evidentiraju sve važnije aktivnosti vezane za inspekcije, prigovore i mišljenja, počev od evidentiranja prve aktivnosti vezane za predmet pa sve do rješavanja istog. Uvidom u Internu bazu može se utvrditi stanje predmeta, a akti nastali u radu mogu biti pregledani na jednostavan način. Interna baza omogućuje i menadžmentu Agencije jednostavan i brz statistički pregled vezan za inspekcije, prigovore i mišljenja. U modul Središnjeg registra, u odnosu na postojeću verziju Središnjeg registra, biće dodano više poboljšanja. Najznačajnije je da će biti dodana mogućnost da kontrolori mogu samostalno unositi podatke o zbirkama. Naime, kontrolori, podatke o evidencijama zbirki osobnih podataka, dostavljaju Agenciji, a onda se ti podaci poslije provjera unose u bazu. Iz ovih razloga Agencija je odlučila da u okviru razvoja Interne baze planira i modul Središnjeg registra koji će, zahvaljujući poboljšanjima, doprinijeti da se značajno poboljša ažurnost Središnjeg registra kao i da zaposleni u Agenciji, koji su unosili podatke, rade druge poslove

4.7. Suradnja sa javnim tijelima

Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH nadgleda sprovođenje Zakona, a isti izvršavaju kontrolori odnosno obrađivači, oni koji obrađuju osobne podatke. Samim tim, bez dobre suradnje sa javnim tijelima, zaštita osobnih podataka bila bi upitna. Agencija je suradnju sa javnim tijelima prepoznala i kao efikasnu mogućnost implementacije Zakona, te će u tom smislu uspostaviti suradnju sa mnogim javnim tijelima, a istu će razviti i unaprijediti.

Agencija je sa velikim brojem javnih tijela uspostavila prvi kontakti i dogovorena je buduća suradnja ali i u ovom, kao i u drugim segmentima u izvještajnom periodu, Agencija je bila ograničena postojećim kapacitetima, koji nisu bili dovoljni za veći opseg suradnje.

4.8. Međunarodna suradnja

Cijeneći značaj međunarodne suradnje kao i obveze koje iz iste proizilaze, Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Agencije sistematiziran je Odsjek za međunarodnu suradnju koji će na najbolji način odgovoriti svim obvezama sa elementom inozemnosti. U Odsjeku je, početkom godine, zaposlen jedan državni službenik.

Jedan od mnogobrojnih zadataka i obveza Agencije za zaštitu osobnih podataka u BiH odnosi se na međunarodnu suradnju u vidu međunarodnih sastanaka i konferencija, te suradnje u radnim grupama u obliku aktivnog člana ili promatrača.

Zajednička konferencija Vijeća Europe i Europske Komisije održana je 28.01.2011. u Briselu povodom europskog Dana zaštite podataka. Ovaj visokopozicionirani sastanak obilježio je i 30. godišnjicu Konvencije VE za zaštitu pojedinaca glede automatske obrade osobnih podataka. Konferenciji je prisustvovala predstavnica Agencije.

Konferencija Povjerenika za zaštitu podataka u Centralnoj i Istočnoj Europi (CEEDPA) održana je 28. i 29.04.2011. u Budimpešti. Domaćin sastanka bio je Mađarski parlamentarni povjerenik za zaštitu podataka i slobodu informiranja, a glavna tema 13. Konferencije bili su različiti institucionalni modeli za zaštitu podataka, odnosno sličnosti i razlike institucija koje se bave zaštitom podataka iz različitih aspekata. Konferenciji su prisustvovala predstavnice Agencije i održana je prezentacija AZOP u BiH.

Nakon CEEDPA Konferencije, Agencija je dostavila zahtjev za stjecanje svojstva promatrača u Radnoj grupi za članak 29. i zahtjev za punopravno članstvo u CEEDPA -i. Poljska agencija GIODO obavijestila nas je, da je naš zahtjev za članstvo u CEEDPA -i prihvaćen i da će glasanje o tome biti na dnevnom redu na narednoj Konferenciji 2012. godine u Ukrajini.

Proljetna konferencija europskih povjerenika za zaštitu podataka održana je 05.04.2011 u Briselu. Domaćini su bili Europski posmatrač za zaštitu podataka (EDPS) i predsjednik Radne grupe za članak 29. Glavna tema bio je pregled zakonskih okvira zaštite podataka. Usvojena je rezolucija koja naglašava potrebu za sveobuhvatnim okvirom zaštite podataka. Konferenciji je prisustvovala predstavnica Agencije. Agencija je pokrenula postupak za pridruživanje Međunarodnoj konferenciji komesara za zaštitu osobnih podataka, preko tajnika Komiteta za akreditacije.

U sklopu TAIEX programa pomoći pri Europskoj komisiji, obuka novouposlenih državnih službenika Agencije održana je 23. i 24.05.2011 u Sarajevu. Prezentacije na različite teme o zaštiti osobnih podataka održali su eksperti iz Velike Britanije, Holandije, Poljske, SR Njemačke i Španije. U sklopu TAIEX programa pomoći pri Europskoj komisiji, tri novouposlena državna službenika Agencije boravila su u Madridu tijekom studijske posjete od 17.07. do 22.07.2011. Putem prezentacija i posjeta relevantnim službama naši službenici upoznati su sa sustavom rada Agencije domaćina. Dogovorena je dalja suradnja na sličnim projektima. Slijede još dvije studijske posjete novouposlenih državnih službenika Agencije u narednoj godini.

Od 12. do 15.09.2011. službenik iz Sektora je učestvovao na trećoj međunarodnoj konferenciji „Rusija – Balkan: povjerenje i sigurnost informacijskog društva“, koja se održala u Herceg

Sarajevo-Capajevo, Vilsonovo šetalište broj 10. -Вилсоново шеталиште број 10.,

Tel / Тел ++387 33 726 250 Faks- /Факс 726 251

Novom. Učešće na konferenciji su uzele delegacije iz Bugarske, Makedonije, Hrvatske, Srbije, Albanije, Slovenije, Ukrajine, Kazahstana i Rusije. Aktivnosti na konferenciji su bile podijeljene u sesije. Prva je bila vezana za aktuelne probleme u međunarodnoj energetskej sigurnosti u pogledu inovativnih rješenja i međunarodne suradnje, druga sesija je bila o međunarodnim iskustvima u razvoju infrastrukture i sigurnoj razmjeni informacija, dok je treća sesija bila vezana za internet i elektronske medije, sa posebnim osvrtom na izazove i opasnosti u informacijskoj sigurnosti.

Druga međunarodna konferencija o zaštiti osobnih podataka održana je u Moskvi, od 25. do 27.10.2011. Konferenciju je organizirala Federalna služba za nadzor u sferi telekomunikacija, informacijskih tehnologija i masovnih komunikacija (ROSKOMNADZOR). Učestvovali su predstavnici 15 zemalja iz Centralne i Istočne Europe i Kavkaske oblasti. Na Konferenciji su prisustvovali predstavnici Agencije i predstavljena je prezentacija pod nazivom „Začće i razvoj sustava zaštite osobnih podataka u BiH“ za razdoblje od 2001. do 2011. godine.

Konferencija „Naš internet - naša prava, naša sloboda“ održana je od 23. do 25.9.2011. na Diplomatskoj Akademiji u Beču, u organizaciji Vijeća Europe i Federalnog ministarstva za europske i međunarodne poslove Austrije povodom nove strategije Vijeća Europe o upravljanju Internetom za period 2012 - 2015. Teme su pokrivala pitanja zaštite ljudskih prava i prava djeteta u vezi sa Internetom, kao i teme vezane za razmjenu i zaštitu osobnih podataka. Konferenciji je prisustvovala predstavnica Agencije.

27. Plenarna sjednica Savjetodavnog odbora o zaštiti pojedinaca glede automatske obrade podataka (T-PD) održana je u Strasbourgu od 29.11. do 02.12.2011. Glavne teme sastanka bile su moderniziranje Konvencije 108, zaštita podataka u svrhu zapošljavanja, zaštita podataka i policija, suradnja s drugim tijelima VE, zaštita privatnosti i osobnih podataka na Internetu i online mediji. Povodom sastanka sačinjeno je Izvješće o najnovijem razvoju na nacionalnom nivou u području zaštite podataka. Sastanku je prisustvovala predstavnica Agencije.

Predstavnici AZLP u BiH održali su sastanke sa predstavnicima AZOP R. Hrvatske, Povjerenikom za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti R. Srbije, Državne Agencije za zaštitu osobnih podataka R. Crne Gore radi nastavka suradnje kroz razmjenu iskustava i znanja, te bolju zaštitu osobnih podataka. Sa predstavnicima crnogorske Agencije potpisana je zajednička Deklaracija o suradnji. Agencija je potpisala Memorandum o suradnji sa Državnom službom za zaštitu podataka Ukrajine.

Regionalna konferencija o strateškom pristupu razvoju mehanizama za zaštitu osobnih podataka, održana je 24. i 25.11.9.2011. u Skoplju u organizaciji Direkcije za zaštitu osobnih podataka R. Makedonije. Konferenciji je prisustvovala predstavnica Agencije koja je održala i prezentaciju.

Sačinjena su i tri Mišljenja u vezi sa prijenosom osobnih podataka u inozemstvo, 18 odgovora na upite različitih međunarodnih institucijama iz oblasti zaštite osobnih podataka i izvršeno pet analiza na različite teme iz oblasti zaštite osobnih podataka.

U granicama svojih kapaciteta, Agencija je nastavila suradnju sa nadzornim tijelima iz država regiona, Vijeća Europe, Evropskom komisijom, nadzornim tijelima SR Njemačke - saskonskim Uredom za zaštitu podataka, sa Kraljevinom Španijom, Savjetodavnim odborom o zaštiti pojedinaca glede automatske obrade podataka (T-PD), te drugim evropskim tijelima za zaštitu osobnih podataka.

U periodu od 22.03 do 25.03.2011. godine, predstavnik Agencije učestvovao u radu Tima za procjenu zaštite osobnih podataka; Konvencije o policijskoj suradnji zemalja jugoistočne

Europe, koji se održao u Republici Albaniji. Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju o policijskoj suradnji za Jugoistočnu Europu („Službeni glasnik BiH“ br. 4/07). Konvencija u članku 31. specificira uvjete potrebne za razmjenu podataka i informacija između zemalja članica Konvencije. U tom kontekstu, službenica iz Sektora učestvovala je u radu Tima za procjenu zaštite osobnih podataka u Tirani, čiji je zadatak izvršavanje zajedničkih procjena i nadgledanje poštivanja odredbi Konvencije. Na taj način će sve zemlje članice Konvencije putem svog predstavnika procjenjivati stanje i napredak drugih članica u pogledu zaštite podataka u policijskom sektoru, a razmjena informacija sa nekom od zemalja potpisnica, koje uključuju osobne podatke, se može vršiti tek nakon dobivanja pozitivne ocjene.

Kao što je poznato Bosna i Hercegovina je potpisala Sporazum o viznim olakšicama. U cilju ispunjenja preuzetih obveza iz Sporazuma, usvojen je akcioni plan a formirana je i Interresorna radna grupa. Ispred Agencije za zaštitu osobnih podataka u istu je imenovan ravnatelj Agencije, koji je uzeo aktivno učešće na ispunjenju obveza koji se tiču zaštite osobnih podataka. Svjesni da bez adekvatne zaštite osobnih podataka neće biti liberalizacije viznog režima Agencija, je preduzela niz mjere i aktivnosti na ispunjenju ovog zadatka.

Redovnim i aktivnim prisustvom Agencije na međunarodnoj sceni doprinosi se kontinuiranom razvoju, pronalaženju najboljih rješenja, usklađivanju zakonodavstva Bosne i Hercegovine u području zaštite osobnih podataka s najvišim europskim i svjetskim normama i standardima, te ispunjavanju obveza koje proizilaze iz međunarodnih obveza koje je Bosna i Hercegovina preuzela.

4.9. Javnost rada i suradnja sa medijima

Širenje znanja o zaštiti osobnih podataka u okviru komunikacije sa javnošću jedan je od osnovnih instrumenata koji omogućavaju efikasnost rada svakog nadzornog tijela koje se bavi zaštitom osobnih podataka. Upravo zbog te činjenice, u Agenciji je sistematiziran poseban Odsjek za odnose sa javnošću u koji je, početkom godine, zaposlen jedan državni službenik.

I pored toga, s obzirom na važnost javnosti rada, Agencija se maksimalno angažirala na što boljoj suradnji sa svim medijima. S tim u vezi, može se konstatirati da je pitanje zaštite osobnih podataka tema koja je sve više prisutna u javnosti, što je samo po sebi ohrabrujuće. U izvještajnom periodu, sačinjena su pismena priopćenja u kojima je javnost upoznata sa radom Agencije i stavovima o pojedinim pitanjima, kao i izjave date u pisanim i elektronskim medijima, te pismeni odgovori na upite novinara.

U vezi sa tim Agencija je sačinila dva priopćenja, predstavnici Agencije dali su osam izjava za medije, četiri puta učestvovali u emisijama i dali deset pisanih odgovora medijima.

Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH obilježila je europski Dan zaštite podataka 28. siječanj. Tim povodom organizirala je press konferenciju koja je bila veoma posjećena. Na istoj je prezentirano Izvješće o radu Agencije za 2010. godinu, a uručene su i pohvale najboljem kontroloru i najboljem službeniku u kontroloru. Radi se o Agenciji za identifikacijske isprave, evidencije i razmjenu podataka i policijskom službeniku MUP-a Kantona Sarajevo gospodinu Mustafi Bešiću.

U oblasti odnosa s javnošću, u granicama kapaciteta Agencije, poduzete su aktivnosti na promociji prava koja proizilaze iz zaštite osobnih podataka, kao i o aktivnostima Agencije.

Tri kratka video spota na temu zaštite osobnih podataka podataka, čiju je izradu i produkciju financirala Europska unija, a emitiranje Agencija, emitirana su na tri javna TV servisa u BiH u periodu od 20.01. do 31.01.2011. Video spotovi su postavljeni i na Web stranicu Agencije.

Dizajnirana je i izrađena brošura za građane „Zaštitite svoje podatke“, u svrhu jačanja svijesti građana o zaštiti osobnih podataka i upoznavanja sa osnovnim pravilima i načelima zaštite osobnih podataka.

Ranije uspostavljena Internet stranica Agencije www.azlp.gov.ba, prema Uputstvu o izradi i održavanju službenih internet stranica BiH, redovno se održava i ažurira, kao jedan od osnovnih elemenata kontakata sa javnošću u današnje vrijeme. Internet stranica Agencije sadrži propise iz okvira nacionalnog zakonodavstva, spisak međunarodnih propisa iz oblasti zaštite osobnih podataka, informacije o Središnjem registru sa linkom na sadržaj Središnjeg registra, rješenja, mišljenja, prava nositelja podataka, priopćenja, publikacije, najčešće postavljena pitanja, korisne linkove i aktivnosti Agencije.

U cilju što boljeg informiranja javnosti o aktivnostima Agencije ulažu se maksimalni naponi, da stranica bude što sadržajnije. U tom smislu, Poslovníkom o radu Web redakcije osnovana je Web redakcija Agencije. Na Web stranici, u toku godine, objavljeno je: šest mišljenja i četiri rješenja. Rukovodili smo se slučajevima koji su najinteresantniji za javnost u cilju promocije zaštite osobnih podataka, te određenih pojašnjenja u vezi konkretnih obrada osobnih podataka. Na Web site je dodata nova rubrika pod nazivom UPRAVNI SPOROVI i postavljena dva brojača posjeta. Jedan brojač posjeta je postavljen na početnu stranicu, a drugi brojač je postavljen na stranicu Glavnog registra.

Unos novih sadržaja na web site-u Agencije vrši se povremeno u svim segmentima (propisi, mišljenja, prigovori, priopćenja, aktivnosti i dr.) kao i povremeno ažuriranje rubrika: Najčešće postavljena pitanja i linkovi.

4.10. Normativni dio

U izvještajnom periodu u normativnom smislu, Agencija se najviše fokusirala na aktivnosti vezane za izmjene i dopune Zakona o čemu smo više govorili u točki 2.1. Osim toga Agencija je usvojila:

Pravilnici:

- Pravilnik o stručnom obrazovanju, usavršavanju i obučavanju zaposlenih u Agenciji
- Pravilnik o ocjenjivanju rezultata rada zaposlenika u Agenciji
- Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja godišnjeg odmora, plaćenog i neplaćenog odsustva drž. službenika i zaposlenika u Agenciji

Odluke:

- Odluka o formiranju Web redakcije Agencije
- Odluka o načinu korištenja i upotrebi fiksnih i mobilnih telefona u Agenciji
- Odluka o usvajanju Plana korištenja godišnjih odmora zaposlenih za 2011. godinu
- Odluka o uspostavljanju File servera
- Odluka o formiranju Komisije za likvidaciju materijalnih sredstava

Uputstva:

Uputstvo o postupku upućivanja na službeni put

Rješenja:

- Rješenje o imenovanju prvostepene disciplinske komisije Agencije
- Rješenje o određivanju organizacijskih jedinica kojima se pošta dostavlja u rad

-Sačinjen je Plan javnih nabavki.

4.11. Proračun

U skladu sa Odlukama o privremenom financiranju, odobrena su sredstva iz Proračuna institucija BiH za potrebe rada Agencije za 2011. godinu u visini od **1.104.200 KM**. Prema podacima u izvještajnom periodu od 01.01.2011. do 31.12.2011. godine raspoloživo stanje sredstava Agencije po osnovu tekućih i kapitalnih izdataka iznosi:

Red. br.	Vrsta rashoda	Ekonom. kod	Odobreno za period siječanj - prosinac (privrem. finansir.)	Utrošeno za izvještajni period siječanj - prosinac	Razlika-Raspolož. sredstva	Procenat izvršenja %
	TEKUĆI IZDACI		1.104.200	1.037.181	67.019	93,93
1	bruto plaće i naknade	6111	693.984	670.091	23.893	96,55
2	naknade troškova zaposlenih	6112	114.326	111.803	2.523	97,79
3	putni troškovi	6131	25.980	17.722	8.258	68,21
4	izdaci telefonskih i poštanskih usluga	6132	22.965	21.753	1.212	94,72
5	izdaci za energiju i komunalne usluge	6133	0	0	0	0
6	nabavke materijala	6134	31.640	27.362	4.278	86,47
7	izdaci za usluge prijevoza i goriva	6135	14.000	9.656	4.344	68,97
8	unajmljivanje imovine i opreme	6136	129.000	128.466	534	99,58
9	izdaci za tekuće održavanje	6137	13.000	6.858	6.142	52,75
10	izdaci za osiguranje i bankarske usluge	6138	5.000	2.685	2.315	53,70
11	ugovorene usluge	6139	54.305	40.785	13.520	75,10
	II KAPITALNI IZDACI	8213	0	0	0	0
	UKUPNO		1.104.200	1.037.181	67.019	93,93

Sa 31.12.2011. godine utrošena sredstva Agencije iznose **1.037.181 KM**. Procenat izvršenja proračuna za period 01.01.2011 – 31.12. 2011. godine iznosi 93,93%.

U cilju i što bolje realizacije proračuna Agencija je provela i sljedeće aktivnosti:

-Sačinjen je i dostavljen Dokument okvirnog proračuna (DOP) Agencije za period od 2012. do 2014. godine po programima i dostavljen Ministarstvu financija i trezora.

-Sačinjen je i dostavljen Financijski izvještaj o izvršenju proračuna Agencije koji obuhvata izradu: kvartalnih i polugodišnjih izvješća o izvršenju proračuna Agencije za 2011. godinu, godišnjeg izvješća o izvršenju proračuna 2010. godinu i izvršena je njegova dostava Ministarstvu financija i trezora.

-Sačinjen je i dostavljen Ministarstvu financija i trezora – Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, popunjeni obrazac „ Informacije o projektu „ (IP obrazac). Naziv projekta je „Izgradnja upravne zgrade“.

-Sačinjen je Zahtjev za dodjelu sredstava iz proračuna za 2012. godinu, na osnovu Instrukcije za proračunske korisnike br. 2 i dostavljena Ministarstvu financija i trezora BiH.

-U skladu sa Instrukcijom za izradu dinamičkog plana budžetskih korisnika i Odlukama o privremenom financiranju, sačinjena su četiri (4) Dinamička plana rashoda i dostavljena Ministarstvu financija i trezora.

-Na osnovu analize stanja sredstava proračuna po ekonomskim kategorijama, sačinjen je Zahtjev za prestrukturiranje rashoda proračuna za 2011. godinu u okviru ukupnog iznosa odobrenog u proračunu i dostavljen Ministarstvu financija i trezora.

-Na osnovu Upita dostavljenog od strane Ministarstva financija i trezora BiH, sačinjen je i dostavljen popunjeni Upitnik za internu kontrolu.

Za potrebe Agencije obezbijeđeno je, pod zakup, 366 kvadratnih metara uredskog prostora u ulici Vilsonovo šetalište broj 10. objekat „Šumaprojekat“. Također, Agencija ima na raspolaganju tri službena vozila.

Sve prispjele fakture su unijete u KUF. Izvršeno je njihovo evidentiranje u odgovarajuće obrazce i dostavljene su Sektoru za trezorsko poslovanje na unos u ISFU sustav.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Planom javnih nabavki i raspoloživim stanjem proračuna, Agencija je poštujući zakonske procedure, kao i Odluke o privremenom financiranju tijekom 2011. godine pokrenula i provela postupke nabavki. O svim nabavkama donesena je Odluka o nabavci, dostavljana su izvješća prema Agenciji za javne nabavke BiH, kao i tražena mišljenja od Pravobranilaštva BiH. U skladu sa Odlukama o privremenom financiranju Agencija nije imala nabavki po osnovu kapitalnih izdataka.

4.14. Kadrovska pitanja i obuke

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Agencije sistematizirano je 45 radnih mjesta od čega 32 državna službenika i 13 zaposlenika. Agencija je organizacijski uređena na sljedeći način: Kabinet ravnatelja Agencije, Sektor za inspeksijski nadzor, prigovore i Središnji registar, Sektor za međunarodnu suradnju i odnose sa javnošću i Sektor za administraciju, kao osnovne organizacijske jedinice, a svaki sektor ima po dva odsjeka, kao unutarnje organizacijske jedinice.

U izvještajnom periodu, u Agenciji je radilo 23 zaposlenih, što iznosi 50%, od čega 18 državnih službenika i pet zaposlenika. U skladu sa proračunom, putem Agencije za državnu službu BiH, okončan je postupak prijema sedam državnih službenika i isti su preuzeli dužnost 10.01.2011 godine.

Agencija je kao prioritet prepoznala i obuku svojih zaposlenih te je u tom smislu sama organizirala, te podržala obuke koje su druge institucije organizirale aktivnim učešćem službenika Agencije na istim. U toku izvještajnog perioda državni službenici učestvovali su na obukama iz oblasti inspeksijskih poslova i prigovora, kao i na edukacijama koje se odnose na rad državnih službenika u tijelima uprave.

Službenici Agencije prisustvovali su na 24 obuke koje je organizirala Agencija za državnu službu i na 27 koje su organizirale druge institucije.

Također, u organizaciji Agencije, putem TAIEX programa Europske komisije održane su dvije obuke iz oblasti zaštite osobnih podataka kako je to naprijed navedeno. Na ovaj način

novouposleni službenici Agencije su se jednim dijelom upoznali sa radom europskih zemalja koji imaju mnogo dužu praksu u pogledu obrade osobnih podataka.

Službenici Agencije učestvovali su i na šest radionica i seminara od radionice „EU regulatorni okvir o elektronskim komunikacijama“ koju su organizirali Generalni direktorat Europske komisije za proširenje, putem instrumenata tehničke pomoći - TAIEX i Ministarstvo komunikacija i prometa BiH do radionice na temu „Elektronski karton u obiteljskoj medicini, izazovi za budućnost“, koji je održan u Tesliću.

4.15. Administracija

U Agenciji se, cijeneći zanačaj uredskog poslovanja, administrativni poslovi obavljaju u skladu sa važećim propisima, što je podrazumijevalo:

- prijem, kompletiranje, razvrstavanje i otprema pošte za Agenciju;
- vođenje evidencija u skladu sa Uputstvom o uredskom poslovanju;
- klasificiranje primljenih predmeta dostavljenih u Agenciju;
- dostava primljenih akata u organizacijske jedinice unutar Agencije;
- izvršeno je arhiviranje okončanih predmeta kao i uređivanje arhive;
- drugi poslovi iz nadležnosti Sektora po naređenju neposrednog rukovoditelja.

U periodu 01.01. – 31.12.2011. godine, statistički, urađeno je slijedeće:

- Primljeno i formirano.....637 novih predmeta;
- Protokolirana su.....2259 akta;
- unutar Agencije, po sektorima i odsjecima zaduženo je.....1812 akata;
- primljeno i protokolirano..... 288 računa;
- putem kurira, PTT-a i e-maila iz Agencije je otpremljeno.....777 akata;
- arhivirano je715 predmeta.

Izvršen je popis arhivske građe Agencije za 2010. godinu. Okončani predmeti dostavljeni u arhivu, te sačinjen popis zadržanih predmeta.

4.16. Kontrola rada Agencije od strane drugih institucija

Ured za reviziju institucija BiH, počevši od 02.03.2011. godine izvršila je završnu reviziju finansijskih izvješća i usaglašenosti poslovanja sa odgovarajućim zakonima i propisima za 2010. godinu.

Prema mišljenju Ureda, finansijska izvješća Agencije prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obveza na dan 31.12.2010. godine. Finansijsko poslovanje Agencije u toku 2010. godine bilo je, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Znatan dio aktivnosti odnosio se na izvršenje prethodne revizije za 2011. godinu, što je podrazumjevalo pripremu dokumentacije, popunjavanje tabela, kao i sam rad sa revizorima Ureda za reviziju.

U vremenu od 27.12.2011. do 04.01.2012. godine izvršena je prethodna revizija za 2011. godinu od strane Ureda za reviziju institucija BiH kojom prilikom su konstatirali da je finansijsko stanje uredno i nisu imali značajnih primjedbi na rad Agencije. Dio aktivnosti odnosio se i na rad sa

revizorima Ureda za reviziju učinka, koja se odnosila na upravljanje troškovima zakupa poslovnih prostora i zgrada za rad i smještaj institucija BiH.

IV. PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

Evidentno je da je učinjen napredak u Bosni i Hercegovini u pogledu zaštite osobnih podataka, međutim i pored toga stanje nije zadovoljavajuće. Nepoznavanje općeg propisa - Zakona o zaštiti osobnih podataka te nedostaci u regulativi koji se odnose na različite oblasti života i rada u pogledu obrade osobnih podataka, ključni su razlozi za nedovoljno poštovanje ovog prava. U cilju što boljeg napretka u oblasti zaštite osobnih podataka u Bosni i Hercegovini predlažemo da Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvoji sljedeće zaključke:

01. Obvezuje se Vijeće ministara Bosne i Hercegovine da pokrene postupak izmjena i dopuna Zakona o obavještajno sigurnosnoj agenciji.
02. Obvezuje se Vijeće ministara Bosne i Hercegovine da pokrene postupak izmjena i dopuna Zakona o plaćama u institucijama Bosne i Hercegovine, u skladu sa zaključkom vijeća sa 83. sjednice održane 09.4.2009. godine.
03. Obvezuje se Vijeće ministara da pokrene postupak izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH u cilju usaglašavanja sa 205. Konvencijom Vijeća Europe.
04. Obvezuje se Vijeće ministara BiH da izmijeni Poslovnik o radu Vijeća ministara, tako da se prijedlozi propisa kojima se regulira obrada osobnih podataka, dostave na mišljenje Agenciji prije nego što se dostave na sjednicu Vijeća.

RAVNATELJ

Petar Kovačević